

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUNS FINLANDSNUMMER

FINSKT LANDSKAP AF HJ. MUNSTERHJELM.

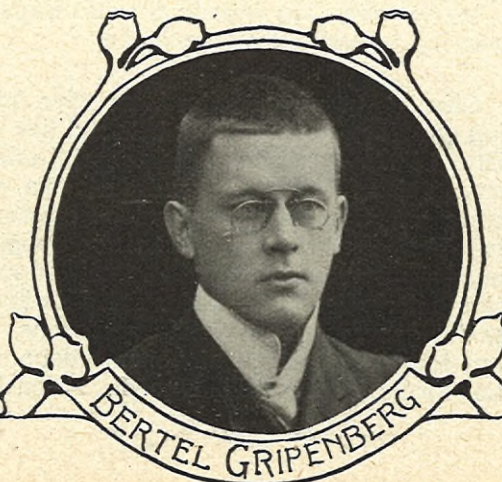
Vid lägerelden

Där alla stigar tagit slut
i mörka ödemarken
ett ensamt eldsken faller rött
på stammarna och barken.
Det dryper vått från tall och gran,
det suckar och det susar,
och öfver nattens svarta sky
en jakt af skuggor brusar.

Och dock — vi bida än vår stund
och hålla vapnen hvassa,
och tysta vänner äga vi
ännu bland kufvad massa.
Vi äro få, ja få, men dock,
så länge än vi lefva,
skall icke mörksens tyngd och tryck
den sista elden kväfva.

Vi ligga vid vår lägereld
besegrade, fördrifna,
de slagnes sista återstod,
de sista öfverblifna.
Vi dölja oss i natt och skog,
från mänskors vägar fly vi,
och liksom såradt villebråd
till vilddjurs kulor ty vi.

Den lilla surdeg äro vi,
som kommer allt att jäsa
den stund, då nattens jättetyngd
sig trott allt motstånd kväsa.
Vi äro få — vi trotsa dock,
till allting redobogna,
en dödens här, en hoppets flock,
vi, kampens sista frogna.

BERTEL GRIPENBERG

ÅBO SLOTT.

RUNEBERGSTOPEN I HELSINGFORS.

Anteckningar från en kort resa till Finland. Af Marika Stjernstedt.

NTE MÅNGA TIMMAR HADE JAG varit på finsk böttan förrän frågan ställdes till mig:

— Men säg nu, ni som kommer från Sverige, har ni ens reda på hur många svenskar vi äro här i Finland?

— Svenskar?

— Ja, svenska finska undersåtar, eller finländare, som vi också börjat kalla oss, till skillnad från finnarne af genuint finsk ras, hvilken ju egentligen är mongolisk och vidt artskild från den germanska. Ja, svenskar i Finland, uppehållare af svenskt språk och svensk kultur? Vi äro fyra à fem hundra tusen, och säg mig, vet man detta i Sverige, gör man sig reda för det, känner man vår oafälliga kamp för denna kultur, från hvilken vi afskuros för mer än ett sekel sedan, och från hvilken vi dock ej med ett fjät fjärrmat oss?

Det var den första frågan, och det förblef under hela min par veckors vistelse i Finland den brännande. Stod det verkligen klart för oss hemma i Sverige, att vi på andra sidan Bottenhafvet ägde nära en half miljon af våra egna, vårt kött och blod, gamla släkter af våra släkter, och hvilka behöfde oss, behöfde hvar nytt band, som sympati och moraliskt stöd kunna knyta?

Jag minns en episod från min barndom, hvilken förflöt i Uppsala. Det var vid en stor universitetsfest, och vi barn voro ute för att se på folklivet på gatorna. Framför oss kom en grupp unga män, och de buro hufvudbonader olika dem, vi voro vana att se. Hvilka voro dessa, förfrågade vi oss, och man svarade:

— Det är finska studenter.

Iduns Finlandsnummer

öfverlämnas härmed i våra läsares händer som en varm hälsning från den svenska kultur, hvilken på andra sidan Bottenhafvet, i en kärft luft, lefver sitt friska, trosstarka lif. Numret inledes med en artikel om Finland, författad af fru Marika Stjernstedt, som nyligen varit öfver på ett besök hos våra fränder, och för öfrigt ha vi haft glädjen mottaga bidrag från ett flertal af den finländska diktens bästa pennor, såväl skalder som novellister. Ett par af textbidragen ingår af utrymmesskäl i bilagan och ersätter där romanarket för veckan.

Egendomligt. Af hela denna dag med dess utan tvifvel brokiga lif minns jag allenast detta: det var finska studenter! En trollformel låg i orden, manande fram poesi och äfventyr, hela vår Topelius, Fältskärns otaliga gånger lästa berättelser, Fänrik Ståls sägner, Söner af ett folk som blödt. Saga och sång. För första gång mötte jag nu i verkligheten något, som ägde samhörighet med allt detta kända och kära, och det kom mitt hjärta att slå i fördubblad takt.

Naturligtvis skulle jag ej nämnt denna lilla händelse, om jag inte vore viss om, att den känsla jag erfor skulle delats af många svenska barn. Ett sägnens och äfventyrets hemland är för dem detta Finland, "de tusen sjöars land", och det har satt i gång mången fantasi, många dunkla poetiska drömmarier i unga år. Men som tiden runnit vidare, förflyktigas ju drömmarna, realiteten sätter upp sina kraf, det borgerliga, ja, medborgerliga lifvet griper oss, och kanske är det till sist ändå inte så många af oss som det borde vara, för hvilka det alltid står friskt och lefvande, att det forna dotterlandet i dess blod af vårt blod ännu och alljämt förblir oss nära och behöfver oss.

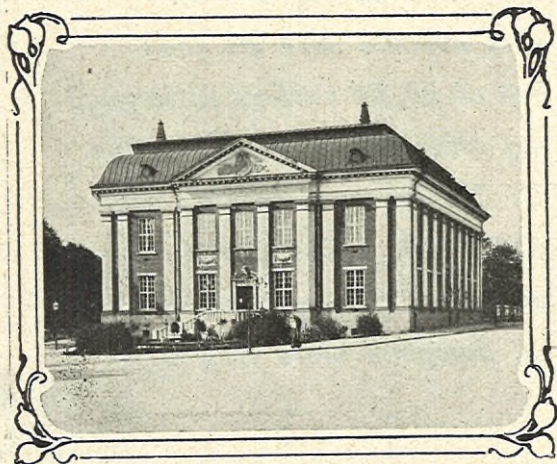
Jag vet inte. Jag vågade ej svara frågaren som jag önskat: ett orubbadt ja.

Gifvetvis kunna de stämningar eller fakta, jag går att ge, efter blott en helt kort tids vistelse i Finland inte tillnärmelsevis bli uttömmande. De få gälla för hvad de kunna, som rent personliga intryck och anteckningsresultat. Men om ett ting stämma alla uppgifter jag fått öfverens, nämligen däri, att den svenska kulturen i Finland under det sista kvartalet genomgått en verklig renässans, buren från begynnelsen af namn sådana som Leo Mechelins, Axel Lilles m. fl., sedan förd

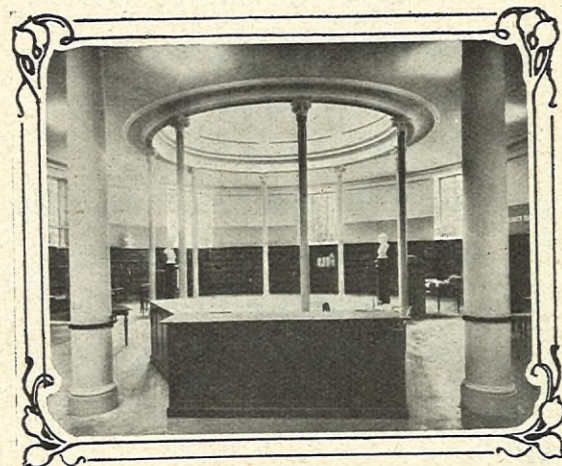
vidare af en mångfald yngre, och blomstrande slutligen i en riklig och anmärkningsvärd poetisk manifestation, för hvars häfdande jag blott behöfver nämna Arvid Mörne, Bertel Gripenberg, Hjalmar Procopé, Jacob Tegenren, andra ej förglömda.

Det vore emellertid likväl orättvist att tala om kulturellt uppsving i Finland såsom något alldeles enbart svenskt. Tvärtom har det finska elementet under nyare tider begynt vakna till ett påfallande, dittills nästan oanadt lif och med utomordentlig ifver kasta sig öfver hvarje möjlighet till utveckling. Det ligger nära till hands att tänka, att en växelverkan här gjort sig gällande mellan de två språkelementen, och att det enas framåtgående sporrat det andras lust, ett steg hvarannan gång — hvilka nu i öfrigt de allra djupaste orsakerna torde vara till detta hela folkets uppvaknande, något jag ej heller inlåter mig på att bedöma.

Jag såg i Åbo ett folkbibliotek efter amerikanskt mönster, till hvilket vi själfva ingestans äga maken. (Kanske kan det, i förbigående sagdt, intressera, att impulsen till dess förverkligande gafs af Valfrid Palmgrens bok om Bibliotek och folkuppföstran i Amerika.) Bibliotekarien, magister Einar Holmberg, dess skapare, berättade mig, att cirka 9,000 böcker lånats ut på en tid af 12 dagar, däraf en enda lördagskväll 972 böcker, fördelade så, att 362 voro vetenskapliga arbeten, 337 skönlitterära, 200 barnböcker. Lånesystemet går ut på att hvar och en själf från de öppna hyllorna väljer ut hvad han önskar läsa. Man kan förstå af hvilken betydelse detta blir, särskildt för barnen! Femtio tusen mark årligen ger Åbo stad till detta bildningsverk, ursprungligen tillkommet ge-

Åbo folkbibliotek, exteriör.

Åbo folkbibliotek, interiör.

nom en mecenats, Fredric von Rettig, frikostighet, och sannerligen, där har uppstått ett paradys för älskaren af läsning. Ljusa, stora utrymmen, största rörelsefrihet, enkel, men gedigen, för stället värdighet passande mahognyinredning. All populär lektyr skall man finna här, det ligger i sakens natur, men också stora dyrbarheter rymmer Åbo bibliotek. Så berättade mig magister Holmberg bl. a. att det äger en sällsynt och nästan komplett samling svensk dramatik alltifrån början af 1500-talet.

— Nå, frågade vi, ur hvilka lager lånar man nu flitigast, de svenska eller de finska?

— Lika mycket, kan jag säga, i förhållande naturligtvis till folkfördelningen.

Det vore alltså orättvist, menar jag, att tillmätta allenast den svenska kulturen växtkraft och betydelse för det framtida Finland, om den också tidigare varit ensamt bärande. Jag såg i Borgå, svenskhetens gamla stad, Werner Söderströms utslutande finska bokförlag, ej det enda i sitt slag, och det var verkligen imponerande i sitt stora hypermoderna, ljusa hus med allt det nyaste i sätter- eller tryckeriväg! Man visade oss förlagsartiklarna från första arbetsåret, ett dussin band på en hylla. Men redan andra året ha böckerna vuxit till dubbla antalet, hvarje års rad blir bredare och 1913 har ett par hundra volymer på sitt konto, af hvilket naturligtvis en massa öfversättningslitteratur, från Dante och Balzac öfver Selma Lagerlöf ned till signaturen Runa! Och det är att märka, att män som t. ex. professor Werner Söderhjelm eller professor Yrjö Hirn tjäna som kraftiga, djupt uppfostrande förmedlare mellan västerländskt, närmast svenskt eller skandinaviskt, samt finskt kulturlif, väckande intresse å ömse sidor.

Att språkstrid står kan ej förnekas, och hätsk nog på sina håll, naturligtvis förbittrad af två rasers olikheter i grundåskådning. En intressant exposé af stämningen kan man exempelvis finna i folkskådespelet "Den stora islossningen" af Alex. Slotte, en noggrann kännare af gammal svensk bondefradition i Finland. Med sin titel åsyftar författaren det otämnda, ännu osmälta finska urelementets inbrytande utan hänsyn, och han ger den gamla kulturen plikt att stå emot, men också plikt att leda in det vilda flödet i välsignelsebringande banor. Och för en utomstående, en fredlig betraktare synes det gifvet, som om den enda lyckliga lösningen måste sökas i ömsesidig tolerans, i ömsesidig hjälp och låneverksamhet, till det gemensamma fosterlandets och alltså den trots allt gemensamma kulturskattens värn utåt. Helt visst ha äfven många uppfattat det så, och jag minns ett yifrande af en af de mest framstående bland personer, jag hade glädjen träffa:

— Bland dem som verkligen arbeta här

Runebergs hem i Borgå.

märkas till sist icke dessa skillnader så noga. Alla gå gemensamt till verket och göra sitt bästa, man talar båda språken, nåväl, alla förstå, och när det verkligen gäller faktiska saker och bestämda mål, då finns ingen animositet mer.

*

Med all honnör alltså för det finska i Finland återvänder jag nu till det, som likväl alltid främst måste intressera och beröra oss själfva: det svenska. Och omöjligt blir då att förbigå Runebergsdagen, den 5 februari, i Borgå, där som bekant skalden framlefde de senare fyrtio åren af sitt lif, och där hans hem ännu står bevaradt, vårdadt af kärleksfulla händer.

Borgå anses vara en af Finlands mest genuina idyller. Den 5 februari detta år var en grå tövädarsdag, då resterna af ett på nyåret klingande slädföre smälte bort. En vandring genom de stillsamma gatorna med idel envåningshus, bakom hvilka man ser trädgårdarnas aflöfvade grenverk, låter blott ana hvad det skall kunna vara sommardagar. Men som skymningen började falla begynte med ens ljus efter ljus fändas i fönstren till alla dessa envåningshus. Hela staden illumineras! Så är bruket hvarje år på den stora nationella samlingsdagen. Från de vackra huslångorna, där honoratiorens bo, stråla naturligtvis hela ljusfloder, men också i gamla stadsdelen, den fattigare och f. ö. utomordentligt pittoreska, vill man vara med. Jag såg på vår promenad mer än ett litet fönster till låga, mycket anspråkslösa rum, där man ställt fram sitt par ljus i bästa stakarna och en smula grönt eller några liljekonvaljer kring en fotograf af den vördade och oförglömlige diktaren. Det var änkans skärf och den fattiges lilla lamm — men alla voro med!

Hur skall jag ge er den stämning af andakt, som ovillkorligen grep hjärtat, när mot kvällen marschallerna fändes i en ring kring Runebergsstatyn och stadens brandkår i full parad marscherade upp med musik i spetsen och facklor i händerna. Det spelades ett par nummer fosterländska sånger, och spelades som det brukar vara, när småstäders amatörkörer stämma upp, kanske inte så alldeles utan vank och lyte. . . Men dessa allvarliga, hängifna ansikten, dem facklorna fladdrande belyste, de tysta folkskarorna, det enda utbragta lefvet, i hvilket alla slöto till — det är detta man kommer ihåg! . . . Och sedan vandrade alla lugnt tillbaka genom de fredliga gatorna, där illuminationens offerljus långsamt brunno ner i sina stakar.

På vår enskilda part i programmet kom ett besök i Runebergs hem, hvilket som ofvan nämndes kvarstår alldeles sådant det var under skaldens dagar. På en af krokarna i

tamburen hänger hans bruna filthatt ännu, i salongen växa liksom på hans tid ståtliga palmer och philodendron, och i takkronorna hade man fändt — ack, kanske med vaxstapel, kommer ovillkorligt idéassociationen! Det liknar ett par af de äldsta professorshemmen jag dunkelt kan minnas från det nu utdöda forna Uppsala, och där är tyst, tyst. Som värdinna ledsagar oss fröken Ida Strömborg, husets värdarinna, utan många ord, utan skymt af att något förevisas. Vi äro helt enkelt för en kort stund gäster i det fina gamla hemmet, och för våra intryck få vi svara själfva. Stå ej de åldrande minnesmärkena, frågar jag mig, framför allt såsom sällsynta kvarvarande vittnesbörd, dem öga och hand ännu kunna nå, från tider, hvilka i sitt sköte buro vår egen, och af hvilkas tankars frukter våra egna fingor frö, och är det inte i förnimmelsen af en de andliga värdenas osynliga, oförstörbara kedja vi mest tacksamt närma oss dem? — — —

När vi träda ut på gatan igen börjar Borgå samlas till festen på Societetshuset, en fest efter ärligt vedertagna mönster, med föredrag, kvartett- och unisonsång, teaterpjäs och tablåer, och slutande med allmän dans, där vi få se stadens unga söta flickor, i ljusblå och skära klädningar med svandun eller små rosenbuketter, sväfva omkring, uppehållande en riktig, en äkta småstads vackra traditioner af enkelhet, oskyldig glädighet och god uppfostrans måtta, medan orkestern, kanske den samma som nyss vid statyn, nu uppflugen å en liten läktare högt uppe på ena långväggen, spelar boston och moderna stpdanser med berömvärdaste outhärlighet. . . Och mammorna klä väggen, och det kunde vara hvar som helst i någon af våra egna få återstående, förtjusande, idylliska afkrokar.

*

Ger Borgå en fläkt af gammalt i världen, så har ju Helsingfors en så mycket mer kosmopolitisk karaktär. Den resande lägger naturligtvis strax märke till gatuskyltarna på tre språk: ryska, svenska, finska, och den ryska militären, alltid i uniform, bidrager naturligtvis också att ge det hela en brokigare prägel. Men eljes har Helsingfors endast samma karaktäriserande egenskaper som alla andra västeuropeiska storsäder: rörligt gatulif, stora skyltfönster, avenyer, parker, villakvarter. Distanserna äro ganska stora, och den resande, för hvilken Helsingforsarnas kända gästfrihet öppnar många dörrar, men som inte själf hittar någon vart, åker fort och billigt omkring i små lätta hästdroskor, förda af stora, säkra kuskar, eller, om man är mera pretentiös, i bil, af hvilka man dock ej på långt när finner så många som i Stockholm.

Jag talade nyss om det kulturella uppsvinget i Finland, och när man ser Helsingfors inställer sig gifvet vissheten äfven om

Werner Söderhjelm.

Gunnar Castrén.

Alex. Slotte.

Runar Schildt.

KLÄDNINGAR

till Kr. 3.50 per styck är väl billigt? Sänd Eder nerfläckade och oanvändbara klädning för kemisk tvätt och prässning till Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg och Ni blir förvånad öfver det goda resultatet. Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänd er Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

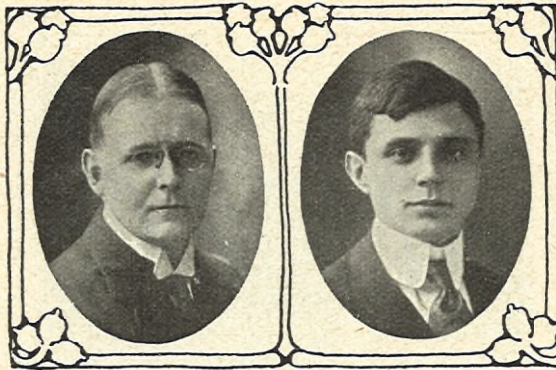
Specialiteter:
Finare Post-, Skrif-, Kople- och Tryckpapper samt kartong.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

ett ekonomiskt. På sista tiotalen år ha sålunda hela nya stadsdelar trottats fram, en modern arkitektur har vuxit upp, själfständig, omväxlande, ofta imponerande. Det är en byggnadsverksamhet som tyder på såväl nödvändighet som förmåga af utvidgning. Min framkastade förmodan besvarades med bekräftandet af mitt intryck: Ja, Finland är faktiskt på uppmarsch. Fenomenet är ju parallellt till uppmarschen på många områden hos oss själfva — och väl annorstädes med — men det är så mycket mer beundransvärdt hos ett folk, som har så exceptionellt tunga förhållanden att laborera med. "Vårt land är fattigt", heter det, och stora tillgångar har Finland ju ej. Malm äger det icke. Våldiga delar af dess mark äro idel moras, härjade af frost och dimmor. Språkstriderna ha sugit kraft, politiskt tryck än mer. Men segt, tåligt, okufligt går folket sin bana fram, ej blott till att uppehålla hvad det äger — och härvid tänker jag närmast på den svensktalande fraktionen — utan än mer, till nya vinningar inom egna gränser. Inför dylikt intages man af vördnad och respekt.

Det hvilat också öfver de bildade finländarne, så långt mig gafs att göra mina iakttagelser, ett påfallande drag af flärdlöst allvar. Jag har ofta funnit det en smula långsökt att kalla oss, svenskar, för "Nordens fransmän". Litet skryt, har jag tänkt! Men i Finland gick något af talesättets mening upp för mig. Onekligen ha vi, i jämförelse med bröderna på andra sidan Bottenhafvet, en längre drivven formkultur, lättare att uttrycka oss, ett mer briljant, om också ofta väl ceremoniöst framträdande. Men hvad vi kunna sakna och som så vinner oss hos dem, det är känslan af ordets egen vikt och värdighet, af att ej vilja säga mer än man menar, af att ej tappa kontakten med grunden, på hvilken man står. Är det tryck, ja, förtryck, som fostrat detta drag, då har det verkligen besannats, att det var ädelt material som pröfvades!

Ett ganska rikt fält för studier i denna väg erbjöds mig genom en afton på "Nyländska afdelningen" eller som det hos oss skulle heta, Nylands nation, den framförallt svenskspråkiga studentnationen i Helsingfors. Det vore väl inte alldeles sant att säga, att dessa finländska studenter föreföllo mig se bättre ut än våra svenska, det vore i hvarje fall att förirra sig in på en ren smakfråga! Men hvad dessa unga ansikten verkligen och allmänt utvisade, det var en prägel af individualitet, af medvetenhet, af bestämdhet, som man icke i samma grad eller som regel skall förmärka hos vår egen manliga öfverklass i tjugooårsåldern. Och hvad som än mer slog

Olof Homén.

Bertel Appelberg.

en var dessa unga mäns naturliga, omedelbara sätt att vara. Sedan gästerna väl placerats som sig borde bredvid inspektor, den europeiskt vidkände professor Westermarck, samt kurator och "klubbhövding", var det slut med alla rangspekulationer. Den som hade lust närmade sig, muntlande sänger ständes upp, i hvilka gästerna ägde att deltaga i mån af röstresurser, tal höllos, men långt mer präglade af hjärtlighet, af gästvänskapens värme, än af arlighets bud, och framförallt, ej fler än nödvändigt! Af den stelhet, eller högtidlighet, som gärna vidlåder dylika samkväm hos oss, förmärktes från första stunden inte det minsta.

Jag tror jag skulle vilja kalla just naturlighet det drag, jag bäst minns som gemensamt för alla de sympatiska finländska män (och kvinnor) vi mötte. Väl kunna de vara tysta, kanske knappa, men aldrig tillgjorda, insmickrande eller pompösa.

Frågan om klädsel är ju alltid en smula på tapeten för resenären:

— Hvad skall jag taga i dag? I afton? frågar man den närmaste tillgängliga.

— Ack, hvad som passar! Inte är det nu så noga med sådana saker här!

Och granskar man, finner man sannskyldigt, att elegansen väl är befintlig och gedigen, men att toaletten för ingen blir a och o, att "sådana saker" icke tillåtas bli afgörande, och att ett visst, i Stockholm på senare år mer bestämdt framträdande demimondänt — eller hypermondänt, om ni hellre vill! — drag i utelivvet på det behagligaste saknas i Helsingfors. En visshet gör sig gällande inom en: den, att alla här, alla ha något viktigare att komma ihåg, hur de än kunna slå sig lösa, glädja sig, skämta och tilllåta enstaka stunder att kasta festisken öfver hvardagen.

Jag påminner mig i detta sammanhang — nämligen om naturligheten — hur jag en gång i Stockholm hörde någon storskrattande berättelse, att Oscar Leverlin med sin manuskriptportfölj setts gå in på Nordiska kompaniets térum och där intaga sin förmiddagsmåltid!

Det är ju en bagatell. Men jag har själf suttit i Helsingfors på Fazers konditori, när universitetsbibliotekets högt betrodda herrar amanuenser där fingo sitt kaffe eller té, och ingen människa skrattade. Man går helt simpelt dit, där det råkar smaka och passa en bäst. Och i den onekligen lockande lokalen sultto om hvarannat damsällskap och herrsällskap, här journalisten och lyrikern af bohemyt Ture Janson, där den farliga kritikern, den unge skarpsinnige magister Bertel Appelberg, den kvicke, galliskt skolade lärde doktor Olof Homén; här den ställiga divan, fru Aino Ackté, där Finlands första kvinnliga docent, tidigare presenterad i Idun, Alma Söderhjelm, gedigen historisk forskare, utmärkt skriftställarinna och för öfrigt en af de mest un-

derhållande damer man kan råka — och det hela var mycket trefligt och inte det ringaste märkvärdigt.

Jag har känslan, när jag nu börjat räkna upp namn, af att jag gärna, om jag fick plats skulle vilja snabbt skissera några porträtt af olika personer ur den intellektuella världen, med hvilka vi kommo i beröring: Till exempel diktaren Arvid Mörne med det stränga, nästan fanatiska draget och ögonens flammande glöd, om tändande ord falla, men som också kan bytas i så djup, genomträngande mildhet... En afton i hans och hans hustrus, född Hagelstam, hem på landet, där mitt emot hvarandra endräkteligen figurerade skalden på svenska Hjalmar Procopé, belevad och i oklanderligaste smoking och likväl en så riktig skald, blid och inåtvänd, uppfylld framför allt af sina egna drömmars underbara stjärnevärld, samt Eino Leino, den berömde finske poeten, stor, lurfvig, rödbrusig och godmodig, lysande af humör och kraft... Eller så Bertel Gripenberg, stor expert i fråga om rashundar, med ett karaktäristiskt drag af "mannen som gör hvad som faller honom in", en landlig junker af kavaljers-typ, ryfflare och blomsterodlare, som gömmer mer än han visar fram af sin poesis urkällor. Eller Mikael Lybeck, i hvars närhet man inte länge varit förrän man besannat hans reputation för kvicka och oväntade infall... Ville Vallgren, skulptören, med sitt lifliga ansikte, het, entusiastisk, med hvita hår och oförbrännelig ungdom. Målaren Axel Gallén, som ser ut som en ställig magyar och talar som om det gällde att med korkskruf tränga in i den andres ingenium. Jac. Ahrenberg, öfverarkitekten och författaren, hvars älskvärda tjänstvillighet mot svenska gäster synes utan gräns... Jag kunde också börjat med professor Werner Söderhjelm, en kritikens nestor och en af dem, som mest bidragit till att i Finland uppehålla intresset för vår litteratur, hvilket f. n. är påfallande stort, en europeisk man, som kunde vara parisare lika gärna som finländare eller svensk... Eller Gunnar Castrén, känd som recensent också hos oss, fåmält, försvunt, med ett utseende påminnande om porträtt i gamla militärsläkter — och gifft med en af de två vackraste af de damer jag såg i Finland! Men jag vågar ej fresta för mycket på spalterna för personalia och sätter därför själf stopp — för att öfvergå till teaterproblemet, ett af de mera brännande för närvarande därborta.

Helsingfors håller sig med en stor svensk teater, där två trupper alternerande spela på svenska? Två? frågar ni. Ja. Den ena, hufvudsakligen rekryterad från Sverige, spelande på "riksspråket" och den andra, "inhemska", spelande med den för oss alla lätt igenkännliga finsk-svenska brytningen. Den inhemska afdelningens chef är f. n. den unge författaren Runar Schildt och det är honom jag frågar ut.

— Och hvad gäller det då?

— Om vi alltjämt skola fortsätta på detta vis. Har nämligen vår relativt lilla svenskspråkiga publik råd att hålla detta gående? Intill sista år

Jac. Ahrenberg.

Fazers konditori.

För hudens vård och ansiktets skönhet

CREME SIMON

J. SIMON, PARIS.

Enda skönhetsmedel som icke irriterar huden.

K. ANDERSON

KAFFESERVISER

silfver, nysilfver, utsökta modeller.

Praktikatalog, ringmått gratis.

KUNGL. HOFJUVELERARE.

JAKOBSTORG 1. REGERINGSG. 19-21.

ha de inhemska krafterna varit så få och obetydliga, att importen från Sverige var nödvändig, men förhållandena ha gått framåt, och några hålla före att "riksspråket" kanske icke är så omöjligt att undvara...

— Medan andra?

— Medan andra mena, att vi tvärtom till alla pris måste ha det kvar som en nödvändig uppehållare af kontakten med den rena svenskan, sådan den i Sverige utvecklas.

— Och hur går det?

Men därpå fick jag intet svar och har intet att ge ur egen fatatur. Saken har ju mer än en sida, och den ekonomiska torde vara kinkig nog. I Åbo, som dock synes vara en mecenaternas stad (von Rettig: biblioteket, bröderna Dahlström: konstmuseum), erforo vi att den svenska teaterfrågan där småningom kommit i ett nästan förtvifladt läge.

— Publiken är inte större, berättade redaktör von Wendi, en af stadens representativa personer, än att vi måste få premiär snart sagdt hvar femte dag, och det är bara att gå dit och gå dit, ideligen, för ge sig vill man ju gärna inte!

*

Den gamle Tacitus, har man sagt mig, benämnde finnarna *gens feminarum*. Jag hoppas och vill tro, att han den gången med finnarna åsyftade oss nordbor i gemen, och benämningen gafs väl på den grund, att hos oss kvinnorna verkligen voro männens likar och icke höllos utanför rätten att öppet medbestämma i gemensamma ting. Så stod det till i hedenhös, då icke ens krigarens yrke var ungmön förmenadt, och det är ju dit vi syfta igen, med plats villigt gifven åt sena tiders mildare fasoner samt utan motståndarnes förskräckta inbillningar, att naturens gång skulle rubbas, ifall kvinnorna på nytt släpptes fram till votum!

I Finland har man, som bekant, släppt fram dem, tämligen utan pukor och trumpeter, och delvis, efter hvad jag hörde, som en gård af erkännande för deras vackra del i gemensam fosterländsk aktion under särskildt bekymmersamma år. Och hvad har följden blifvit?

Ingenting besynnerligt, abnormt, excentriskt eller betänkligt har ägt rum; en viss procent kvinnor, af dem som ha tid och krafter därtill, har tagits i anspråk för Landtdagen, och de fylla där sin plikt, de liksom männen, upptagna i främsta rummet af den rena politiken (beroende på de speciella förhållandena därborta), men eljes redobogna, i Finland som öfverallt, där man samlats kring samma ideal, att kämpa för reformer på de särskilda områden, där kvinnor våga kalla sig experter. Allt synes ha gått ganska osökt till — ett mitt intryck, som bekräffas genom samtal med flere herrar.

Ty det är männen man skall fråga, för att få de signifikativa svaren i feministiska ting! Sedan jag, på tidigare omnämnda nyländska nationsafton suttit en stund

Alma Söderhjelm.

bland de unga studenterna och fått den bästa uppfattning af deras angenäma, okonstlade lätthet att komma till tals med en främmande i alla möjliga ämnen, förhörde jag mig alltså hos en af deras äldre manliga kamrater om damernas ställning i allmänhet vid universitetet. Och

Tekla Hultin.

Karolina Eskelin.

då fick jag höra, att redan innan kvinnorna officiellt d. v. s. lagligen fått lof att studera, hade de i Helsingfors på nationerna fritt och oförbehållsamt välkomnats såsom kamrater, medan man lagt märke till att i Uppsala tvärtom kvinnorna, ehuru fullt lagenligt inskrifna och med lika rättigheter, ännu länge faktiskt hållits på afstånd af de manliga studenterna. Någon speciell kvinnlig studentförening finnes heller icke i Helsingfors — "vi ha ju endast gemensamma intressen". Och det har visat sig, att i alla förelagda förslag om universitetsplatsers tillsättande med kvinnor, har Konsistorium tillstyrkt. Hur det sedan gått, det har berott af regeringen d. v. s. generalguvernören! Sålunda fick den välmeriterade Alma Söderhjelm vänta i sex år på sin docentur, ty herr v. Plehve var antifeminist!

Doktor Karolina Eskelin, som jag en dag besökte, försäkrade mig, att Helsingfors kommun med stor fördomsfrihet användt kvinnliga läkare i sin tjänst, och gaf mig många talande exempel därpå. Själ förestod dr. E. i tre år en kirurgisk poliklinik med årlig subvention på 10,000 mark af staden. Nu har doktorn sitt eget privata sjukhus, ett litet mönsterhem, lika hygieniskt som estetiskt tilltalande, där fr. o. m. nästa år radiumbehandling skall införas, och så stort är förtroendet för denna kvinna, att — jag återger ordagrant berättelsen jag fick, naturligtvis inte af henne själf: "det kommer karlar ända från Tammerfors (där hon förut varit provinsialläkare) och vill rakt inte veta af att opereras af någon annan än henne!"

Doktor Eskelin är också förtroendeingivande med sitt vänliga, allvarliga, om stor klokhet talande ansikte. Opröfvad är hon ej. Hela hennes karriär betecknas af begreppet öfvervunna svårigheter. Med sitt koriklippta hår, sin breda, stadiga figur, själf utan knussel körande sin bil genom gatorna, står hon likväl för mitt minne som en den värdigaste representant just för kvinnlighet i senare tidens bästa mening: ansvarsmedveten, lugn och god.

— Nå, frågade jag, gör sig inte stor och bitter konkurrens här eljes kännbar mellan män och kvinnor i samma yrken?

— I det stora hela, nej. Vissa yrken (kontorist o. d.) äro ju här som öfverallt öfverlupna, men för en kvinna med hufvud och kunskapsbetingelser stå alltjämt många vägar öppna.

Här liksom öfverallt friska vindar alltså! Så har man börjat kasta sig in på en hel rad praktiska yrken, och i detta syfte har den relativt unga Martha-föreningen med dess sektioner ute i landet gjort ofantligt godt, ej minst bland allmogens uppåsträfvande kvinnor. Och t. o. m. på de intellektuella områdena finnas ännu några luckor att fylla. Sålunda saknas i det hela den hos oss nu helt vanliga kvinnliga journalistypen,

om det också bör noteras, att t. ex. Tekla Hultin, Finlands första kv. filosofie doktor och den enda kvinna, som suttit med i alla landtdagarna (sedan de fingo lof!), länge skötte den utrikespolitiska afdelningen i en stor daglig tidning och t. o. m. en tid var ansvarig utgifvare.

Kanske synes jag göra många af Finlands utmärkta kvinnor orätt genom att blott, såsom skett, nämna ett par tre namn. Men om jag också lägger till den första och banbrytande yrkesinspektrisen Vera Hjelt, eller Annie Furuhjelm, redan väl känd i Sverige, kan min artikel likväl ej göra anspråk att tillnärmelsevis ge allt. Hellre må man, af de få, döma de många. Säkert är, att man lätt i Finland får intrycket af en hög och obunden kvinnokultur.

*

Sista dagen jag var i Helsingfors fick jag tillfälle besöka Sveaborg. En rysk gendarm ledsagar en fram till Ehrensvärds graf, med dess af Gustaf III själf komponerade minnesvård, skakar vänligt skrattande på hufvudet åt ens tecken att man gärna skulle vilja se något mer, samt mottager diskret en mark i dricks för att man njutit förmånen af hans sällskap. Man har några minuter trampat den historiska marken, och ett flyktigt ögonblick har man kanske smugit sig till att med sin hand beröra de förvittrade stenarna i ett gammalt hvalf, under hvilket resterna af våra trupper måhända passerade på sin tunga väg bort, då... den gången. Det är allt... Och sista dagen i Finland, som var i Åbo, gingo vi igenom Johan III:s nu tomma, ekande gemak i det ännu bistert ställiga Åbo slott.

Jag nämner det blott, innan jag nu strax lägger ned pennan, och det var blott ett par minnen lagda till de många föregående, men de knyta fast samman med min känsla redan efter de första resedagarnas möten, redan när deras intryck först begynte samla sig: den, att Finland för oss svenskar är en den dyrbaraste vallfartsort. Bläddra i de gamla stadshistorierna därifrån, och allestädes finner man kända svenska namn från fordom. Gemenskap på hvarje sida. Vi äro två, växande hvar för sig, vi och de på andra sidan Botten — men öfrytterligt och outroligt af samma stam.

Allt därborta säger en också så allvarligt: glöm det ej! Glöm ej Finland! Lär det — och lär af det. Icke minst det sista. Sök tillbaka dit, du som älskar ditt eget, och det blir dig inte annorlunda än att söka i egna häfder och släkt! Ty där är kött och blod af ditt kött och blod, och vet, att det är mot dig själf du skulle synda, om du tilläte likgiltigheten att få insteg i ditt hjärta.

Svenska teatern i Helsingfors.

Kobb's Hongkong Thé

är den mest omtyckta thédryck.

Till salu i alla finare speceriaffärer.

Pröfva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

Har Finlands svenska litteratur en framtid?

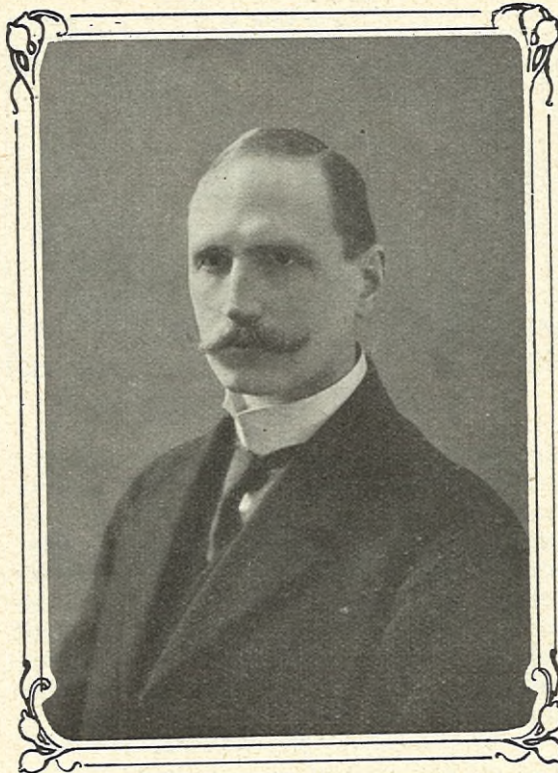
HVARJE FINLÄNNING VET, ATT finskhetens målsmän under mer än ett halft århundrade enständigt besvarat denna fråga nekande.

Johan Vilhelm Snellman skref 1848 i "Litteraturblad för allmän medborgerlig bildning": "Vi hafva ofta yttrat den öfvertygelse, att hvad häraf (af finskspråkig litteratur) redan förefinnes, gjort en svensk litteratur af något värde för framtiden i Finland omöjlig; det har undergrävt denna, emedan den icke mer äger något roffäste. Svenskt språk, svensk nationalitet fillhöra en utländsk nation, som med rätta tillägnar sig dem såsom sin utslutande tillhörighet. I beundransvärda svenska dikter protesterar ännu Runeberg mot denna utsaga. Det är glädjande, att denna protest är så skön, men dess skönhet fritager den icke från dess bestämelse att vara den sista."

Då detta yttrades, hade vår litteraturs Runeberg-period inträdd i sitt glansfullaste skede. Sedan följde solnedgångstiden, efterblomstringen, då gamle Topelius var den ende representative mannen i vår vitterhet. Topelius såg i finskan — endast i finskan — vår framtids språk. I sarning! tidpunkten för vår svenska litteraturs grafsättning tycktes icke vara långt borta.

Men åttiotalet bröt in, den finska nationalismens störtväg krossades mot nya, socialt och kosmopolitiskt färgade lifsåskådningar. Och åttiotalet skänkte oss Karl August Tavaststjerna. Hvad denne man betydte för svenska diktingen österom Ålands haf, har ännu icke folkats i ord, som flugit öfver landet och inträngt i folkmedvetandet. Den generation af svenska finlänningar, som växt upp under hans inflytande, vet emellertid mycket väl, att han och ingen annan anknyt till vår litteratur till sjuttio- och åttioatalens europeiska kulturutveckling, till Georg Brandes', Ibsens och Strindbergs Skandinavien.

När Tavaststjerna dog 1898, inbillade sig svenskhetens vedersakare, att den Snellmanska profetian sent omsider skulle besannas. De underskattade Mikael Lybeck, de förhånade symptomen till svenskhetens renässans, som brutit fram ur Gänge Rolfs (V. K. E. Wichmanns) lyrik, de märkte icke, att Jonatan Reuter med sina "Nya sånger och dikter" och novellsamlingen "Lovart och lä" sammanknutit vår litteratur med allmogeliv i de svenska landsändarna och sålunda begynt återupprätta den på ett svenskt folklifs bergfasta grund. Än mindre förstodo arftagarna af Snellmans läror betydelsen af vår första svenska allmogeförfattares framträdande. Från Kveflax socken uppe i Österbotten utsände A. J. Nygren sina dråpliga humoresker på ett uråldrigt landsmål, och från de östnyländska bygderna kommo ungefär samtidigt Anders Allardts och Oskar Behms byberättelser. Man såg i allt detta bagateller — om man alls observerade det. Vid sekelskiftet, efter Tavaststjernas bortgång, trodde nationens finska flertal — om man får döma efter dess tidningar —, att den svenska litteratur, som ännu alstrades i detta land, var en sista, döende strimma af den svunna dag, öfver hvilken solen Runeberg hade lyst. Nu skulle mästaren Snellmans spådom gå i uppfyllelse och den eviga natten följa.

Arvid Mörne.

Men man tog åter miste. Det nya seklets första årtionde omskapade Finlands svenskar. Nationalitetskänslan slog upp i hög låga, väckande de finskes förbittring eller — sympati, beroende på om förmågan att förstå motparten brast eller förefanns.

Hvad har då väckt de finländska svenskarna till ett lifligare medvetande om deras skandinaviska nationalitet? Jag tvekar ej att svara: de demokratiska idéerna, som sedan åttiotalet långsamt arbetat sig in i folkmedvetandet.

I Finland lefver sedan hedenhös en svensk allmoge. Kustnejderna vid Finska viken från Kymmene älf till Hangö och vid Bottenhafvet från Sideby udde till Gamlakarleby äro svenska. Nordens mäktigaste skärgård, hvars ömassa resenären, som färdas från Stockholm till Åbo eller Hangö, genomkorsar, är till största delen rent svensk. I Finlands städer finns en betydande svensk arbetarklass; — några af svenskbygdernas städer äro helt och hållet svenska. Nåväl — denna befolkning, uppgående till inemot fyrahundratusen personer, har hittills icke eldats af några nationella sträfvanden. Den har kallat sig svensk, men icke känt sig som en helhet, en nationalitet. Först det sista årtiondets demokratiska utveckling har blåst lif i dess döda massa. Allmänna rösträtten (och icke minst kvinnorösträtten) har ruskat upp småfolket i hvarje vrå af landet. Det är sant, att den sociala striden spjälkar oss i två grupper, en borgerlig och en socialdemokratisk. Men den har tillika en ofantlig, väckande betydelse. Den skapar medborgarmaterialet, ur hvilket en själfmedveten nationalitet kan framgå. De våldsamma politiska och sociala kriser Finland genomgått, ha i sin mån medverkat till att göra den uppväxande känslan för den egna nationaliteten så högst och härdig, att yttre fiendliga makter aldrig skola förmå nedmeja den.

Har Finlands svenska litteratur en framtid? Ja, det har den. Icke som lyxprodukt, omklemad af en för folkets massa främmande öfverklass, men som återspeglings af en svensk befolknings lif. Icke i de tusen sjöarnas Finland, men i de tusen skärens.

ARVID MÖRNE.

Stockholmsaccenten.

Skiss för Idun af TURE JANSON.

DEN DURABLA MOTORBATENS kajuta erbjöd en festlig anblick med en Heidsiek i iskylaren och fyra skummande glas på bordet, hvilka på sina utbredda fötter balanserade tryggt trots 9-knops-farten. Lisbeth och Susanne, lånade för midsommarnatten från en bar i staden, skötte den amourösa underhållningen med mångårig vana och delade kristligt sin välvilja mellan de två yachtmännen, hvilka voro bröder och båda innehafvare af lika respektabel position i faderns miljonfirma. I sina blå kavajkostymer halflågo de på de låga läderbeklädda bänkarna och ägnade sig en smula trött och ointresserad åt hvar sin dam. De båda flickorna, blondiner af den storväxta arten, läto emellertid icke modet falla, utan höjde sina glas och anförde en skäl till boten, hvarefter de fortsatte en synnerligen liflig konversation. De fyllde kajutan med sina sjungande Stockholmsaccent, hvilkas musik angenämt smekte de två finländarnes öron. Utanför hörde man maskinen arbeta med till nervositet uppdrifven energi och explosionerna smaltade som pistolskott.

— Susanne, sade Harald Hellwig, som var den äldre brodern och redan ägde den betrodde affärsmannens skarpt skurna och beslutsamma ansikte, Susanne — han smekte hennes hand, — du får allt vara vänlig och förlåta mig. Jag är något ansträngd, ser du. Det blef en oväntad middag på Brunn i dag för en engelsk affärsvän och du vet att Helsingfors har anseende som en gästfri stad. Skäl i alla fall!

Susanne fyllde glaset och skänkte sin älskare en varm och förlåtande blick.

— Ernst, sade Lisbeth och fattade den unge mannens ansikte mellan sina mjuka händer, du var väl inte med på den dumma middagen? Hon betraktade honom med moderlig hängifvenhet.

Unge herr Ernst gäspade. Han hade en blomstrande Lebemans släta ansikte.

— Visst fan var jag med, svarade han. Det var en ödesdiger måltid i midsommarhettan.

— Stackars vän, sade Lisbeth och kysste honom med stort deltagande på pannan.

— Det skall bli angenämt att komma ut till villan, yttrade Harald. Jag har sagt till om en liten lätt supé.

Susanne såg på sitt ur, som var infattadt i armband.

— Klockan är redan tolf, sade hon. Jag undrar om vi inte snart är framme.

— Jag skall se efter, svarade Ernst och reste sig med någon möda. Han tryckte yachtmössan på hufvudet, slog upp kajutdörren och steg ut.

Midsommarnatten var ljum och mörk. Tunga moln täckte himmelen. Det blåste icke, hafvet låg stilla.

John, maskinisten, stod vid ratten och stirrade plikttroget föröfver.

— Hvar är vi nu? ropade Ernst till honom.

— På Drumsöfjärden, ljöd svaret.

De hade startat från klubbhamnen, gjort en utflykt till hafs, rundat Gråhara fyrbåk och därpå styrt tillbaka mot staden.

Nattluften var lätt rusande. Ernst Hellwig andades djupt. Han hade stigit upp på aktertrumman för att se sig omkring. Propellern under honom snurrade som besatt och vattnet skummade under akterbordet. Den lilla julen, som hängde på släp, stack för-

Salicedrin-salva

Framställd af svensk leg. läkare på basen af Zn; S; Salicylat; Pyrol. Oxycydr; etc. Osvikligt medel mot själlsprickor, äldre sår, lätta brännskador, torra kroniska ekzem. Säljes endast å apotek. Studera noggrant medfölj. bruksanv. Pröfvad å svenska sjukhus. Tillverkas af **Tekn. Fabriken Påqueurette, Stilm.** Prospekt på begäran.

KONSTFLITEN, Göteborg.

Möbler, konstnärligt vackra, praktiska, hållbara.

Kostnadsförslag på begäran.

stäfven högt upp i luften och syntes ha all möda att hinna med.

Långt borta akteröfver lyste Gråharas gröna, varnande lykta.

På styrbordssidan hade man staden. Stranden låg i dunkel; det var begravningsplatsens tysta och öfvergifna område man nu passerade. Men Ernst visste att bakom strandens mörka konturer lefde i denna natt en het och njutningslysten stad. Han såg för sig Operakällarens och Kapellet's strålande terrasser med ett vimmel af glada och högljudda människor. Stadens gator skulle ända till gryningen befolkas af skrattande, ljufft rusiga vandrare.

Motorbåten flög fram öfver vattnet med skälfvande snabbhet, och Ernst Hellwig nödgades pressa gummiskorna fast mot mahognydäcket för att behålla balansen.

Drumsö-landet skymtade på babordssidan. En rad af höga midsommareldar speglades vid vattenbrynet.

— Jag undrar, sade för sig själf den unge affärsmanen, där han med armarna korslagda stod på den eleganta motorbåtens aktertrumma och blickade mot eldarna, jag undrar om min vän Gunnar Tallberg kommer att ha någon profit af sitt Drumsö. Hvilken luminös idé att försöka inrätta ett Mölle så här nära polcirkeln. Jag är säker på att friluftsnöjet inte ligger för våra Helsingforsdamer, som är vana vid att allt sker mellan fyra väggar. Dessutom kan det starkt ifrågasättas, om det är riktigt att anordna gemensamhetsbad i dessa politiskt tryckta liden.

Efter denna beska reflexion, ägnad en medtäflare på den merkantila banan, stod Ernst Hellwig i beråd att återvända till kajutan. Men hans blick föll ännu en gång på den lilla jullen, hvilken helt andfådd släpades med i kölvattnet med nosen i vädret, som om den kippat efter luft. Af ren barmhärtighetskänsla beslöt han sig för att lätta dess belägenhet. Det var påtagligt att bogserlinan var för lång. Han böjde sig alltså ner till mässingsknapen, gjorde loss linan och begynte hala in jullen. Emellertid råkade linan glida öfver knapen, Ernst Hellwig förlorade jämvikten och ramlade i hafvet.

När han kom upp till vattenbrynet, kände han att han var rusig. Detta var det första som oroade honom, men i nästa ögonblick hängaf han sig helt åt den hart när angenäma sensation som nu bemäktigade sig honom. Vattnet var ljumt, det kändes som att ligga i karbad. Midsommareldarna på Drumsöstranden glimmade vänligt och långt borta lyste Gråharas gröna lykta.

En sak bekymrade Ernst Hellwig. Han hade i fallet förlorat sin mössa och förstod att det var högst genant att en gentleman barhufvad dref omkring midt i natten på Drumsöfjärden. Det beredde honom därför stor tillfredsställelse när han lyckades fånga in ett flytande, svart föremål, hvilket visade sig vara hans hufvudbonad med Nyländska jaktklubbens kokard ofvan skärmen. I triumf tryckte han det våta plagget på sin hjässa.

Skulle han ropa på hjälp? Frågan var synbarligen för sent väckt. Motorbåten ilade med 9 knops fart från olycksplatsen, ingen hade observerat malören. John, maskinisten, störrade naturligtvis pliktskyldigast framför sig; och maskinens larm hade hindrat honom från att höra iplumsningen. Explosionernas pistolskott ekade redan långt borta och lanternorna lyste som två svaga ljuspunkter.

Den nödställda tog saken lugnt. Hvad han beklagade var att det låg utom möjlighetens gräns att just nu erhålla ett par glas champagne.

En enslig nejd.

EN BYGD, JAG ICKE SETT PÅ MÅNGA
år,

med minnets trollmakt träder mig emot
i sol och sommar långt från stadens sot
så klart, som om jag vandrat där i går

den smala stigen utmed bergets fot
och genom myrens fäta bruna snår
med hvita stänk af lena tuflockhår
på maffa, flätad hop af ris och rot.

Så vänder jag från myr och ljungbrunn
hed

till äng och åker genom hagens led,
dit hästarna hvar kväll i vall jag red.

Emot mig brusar Hemkvarnfallets
dån,

och mörka alar hänga öfver ån.

— Olösligt binder bygden så sin son.

JOEL RUNDT.

Han hade förvissat sig om att jullen, som med honom delade olyckan att vara kvarglömd på färden, icke erbjöd något säkert räddningsmedel. Han hade nämligen i fallet hållit fast i bogserlinan: den lilla farkosten hade krängt och fyllts till hälften med vatten.

Den lefnadsvisdom Ernst Hellwig inhämtat under sin ungdoms upplevelser drog han nytta af i det oväntade läge, hvori han nu befann sig. Alla hans erfarenheter tydde på att det var bäst att låta sig glida hän genom lifvet, att aldrig göra uppror mot förhållandena, bara låta situationerna lösa sig själfva. Man skulle öfverhufvud inte anstränga sig öfverhöfvan, vare sig för att på konstlad väg öka det mått af glädje, som stod en till buds, eller för att hålla obehagligheterna på afstånd. Det ena som det andra reglerades högst förnuffigt af sig själf.

Den situation han för ögonblicket mest måste intressera sig för var visserligen af ett exceptionellt slag, och en aning sade honom att erfarenheterna från affärskontor och restauranter icke hade sin tillämplighet nu. Icke desto mindre ville han pröfva sin lefnadsregel äfven denna sällsamma natt. I stället för att brådstörtadt och under obehärskade rop på hjälp simma mot land, lät han sig sakta vaggas hän i vattnet. Han höll fast i repet, som hängde ned från jullens förända, och blickade melankoliskt upp mot den svarta himmelen. Det var fullkomligt tyst omkring honom, icke ett årslag hördes, och motorbåten hade för länge sedan försvunnit bakom en holme.

— I en stund som denna, sade Ernst Hellwig allvarligt till sig själf, i det han med ena handen sakta paddlade sig fram, i en stund som denna, då lifsfara är öfverhängande, bör man enligt gammal god sed låta sitt förflutna hastigt passera revy. Mitt förflutna? Tänk, i detta nu kan jag af hela min ungdom inte erinra mig annat än ett öfvermått af kvinnor och champagnebuteljer. Det är rikedomens förbannelse, att ens nöjeslif utvecklar sig så ensidigt. För min själs öga ser jag en rad af schäslonger och på hvar och en af dem en dam i skälmsk attityd. Min uppgift har varit att gå från den ena till den andra och att stifta bekantskap med dem alla... Ernst Hellwig suckade. Därpå fortsatte han sin monolog:

— Om jag skall vara uppriktig mot mig själf, måste jag likväl tillstå, att mitt lif äfven haft att uppvisa en del mera dramatiska tillfällen. Jag befann mig en kväll på ett värds- hus i Aten och drack vin. Kvällen var ofantligt vacker och det vimlade af gäster på stället. Det förtrot mig att jag inte fick sitta i ostördt lugn, hvarför jag bad krögaren stänga sitt värds- hus för alla andra utom för mig. Han gjorde det äfven och jag tillbragte en mycket angenäm afton, lät vara att nöjet ställde sig ganska dyrt. Följande dag omtalades den galne finländaren i alla tidningar i Aten. En annan gång ströfvade jag jämte tvenne landsmän genom en liten tysk stad, jag minns inte hvilken. Vi kom till en operett-teater, utanför hvilken det stod en lång kö af folk, som väntade att biljettförsäljningen skulle begynna. Vi sökte upp direktören och köpte hela den lilla salongen för åtta hundra Reichsmark. Ingen annan än vi fick tillträde. Det var ett nöje att sitta på läktaren och äta smörgåsar, medan hela truppen figureerade för oss tre...

Ernst Hellwig afbröt sina betraktelser. Det begynte kyla kring benen. Hela anordningen tilltalade honom icke längre. Midsommareldarna på Drumsöstranden hade brunnit ner och en alltför sval nattbris krusade vattenytan.

— Det kunde vara på tiden, tänkte den öfvergifne, att John behagade observera min frånvaro. Ätminstone borde han förstå att sakna jullen.

I detsamma hörde han att en motorbåt närmade sig från Fölisöhället. Nu såg han lanternorna. Båten gled i en sicksacklinje sökande öfver fjärden. Ombord ropade man: hallå! hallå! Det var tydligt, att man där- emellan lyssnade ifrigt.

Den skeppsbrutne smålog. Det beredde honom ett grymt nöje att ställa sina vänners tålmod på prof.

Slutligen befann sig motorbåten helt nära honom. Han fick en tydlig uppfattning af hur olyckliga och förvirrade de ombordvarande voro.

Plötsligt hörde han en hög och klagande kvinnoröst:

— Ernst! Ernst! — Hallå! — Hvar är du? — Du får inte drunkna!

Herregud, det var ju Lisbeth som ropade, och hennes slämma skälfde af ömhet för honom. Aldrig hade han hört hennes Stockholmsaccent klinga så hög och melodisk som denna midsommarnatt.

Han skyndade sig att ropa:

— Lisbeth, här har du mig!

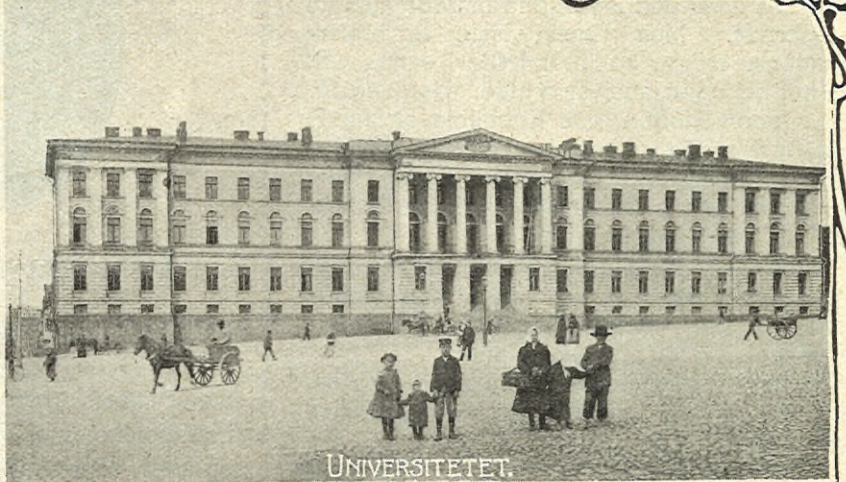

Ture Janson.

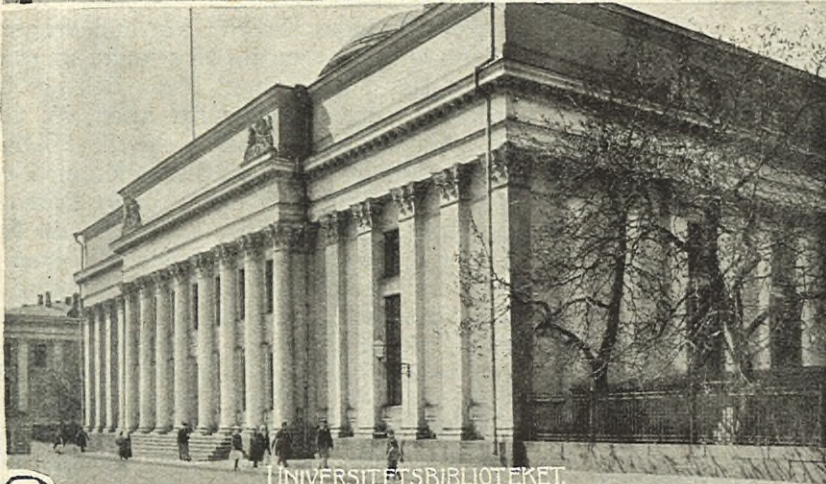
Från det moderna Helsingfors.

NIKOLAIKYRKAN.

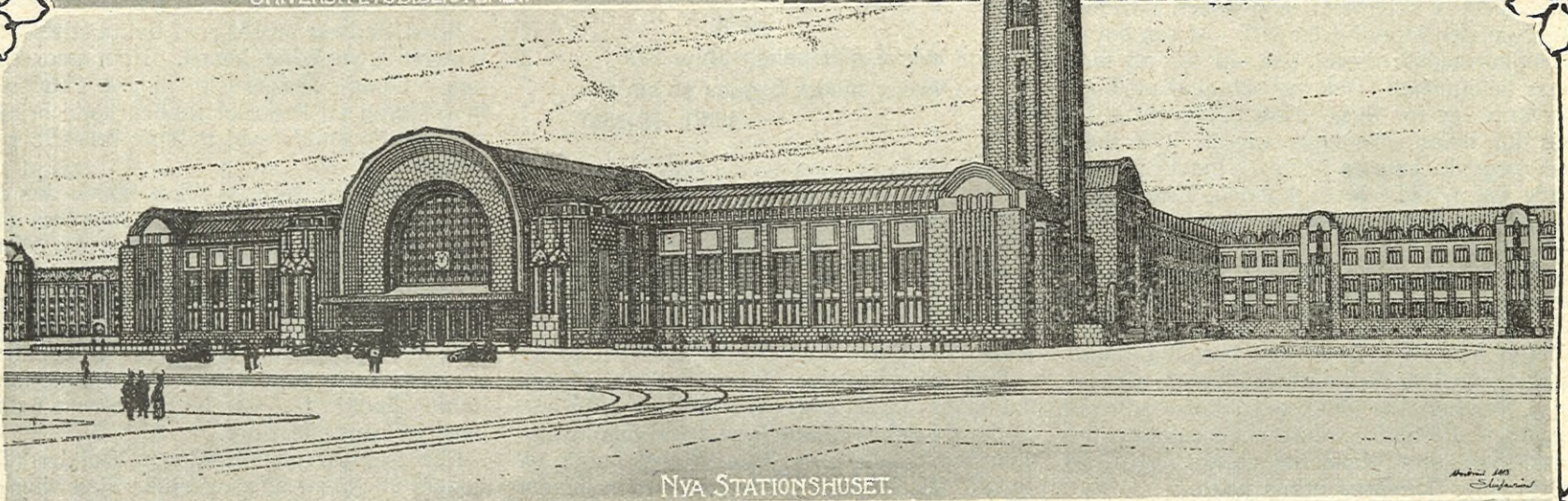
UNIVERSITETET.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET.

JÄRNVÄGSTORGET.

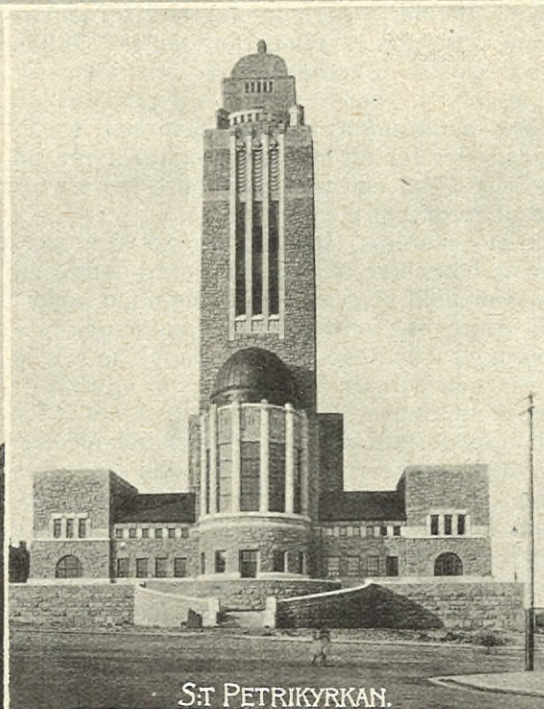

NYA STATIONSHUSET.

Anders 1905
Sjöstrand

LANDTDAGSHUSET.

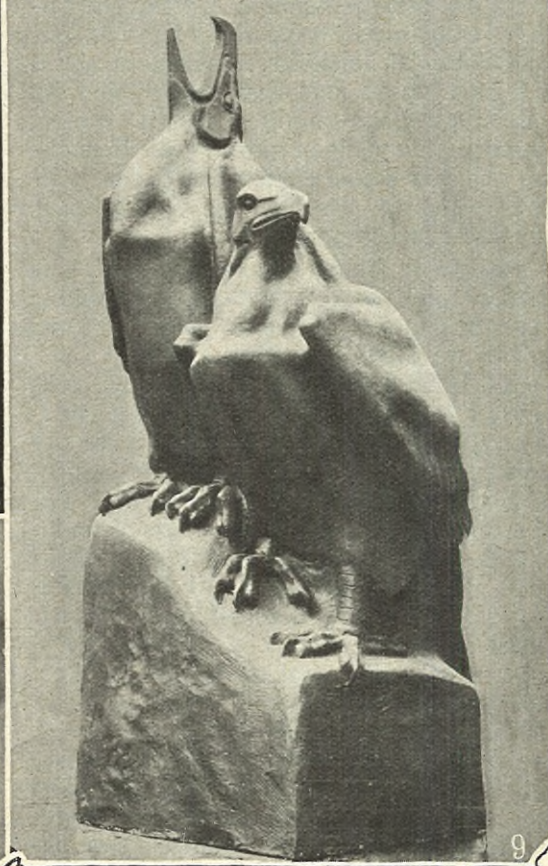
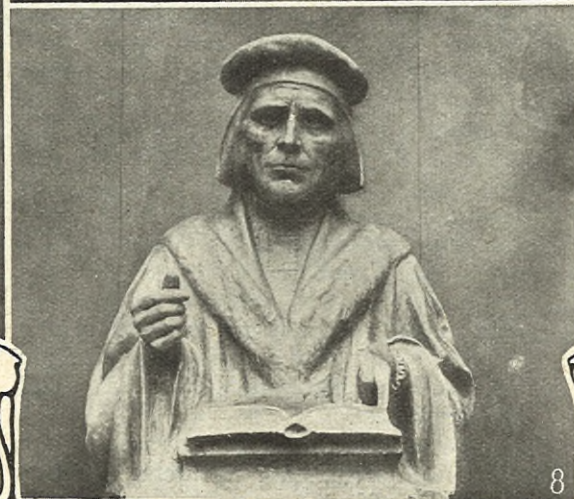
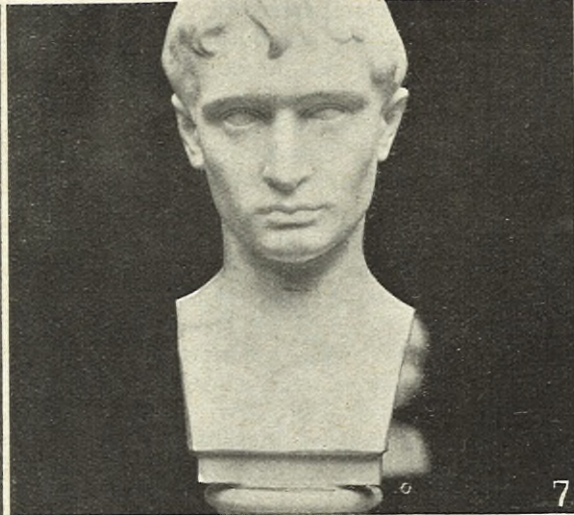
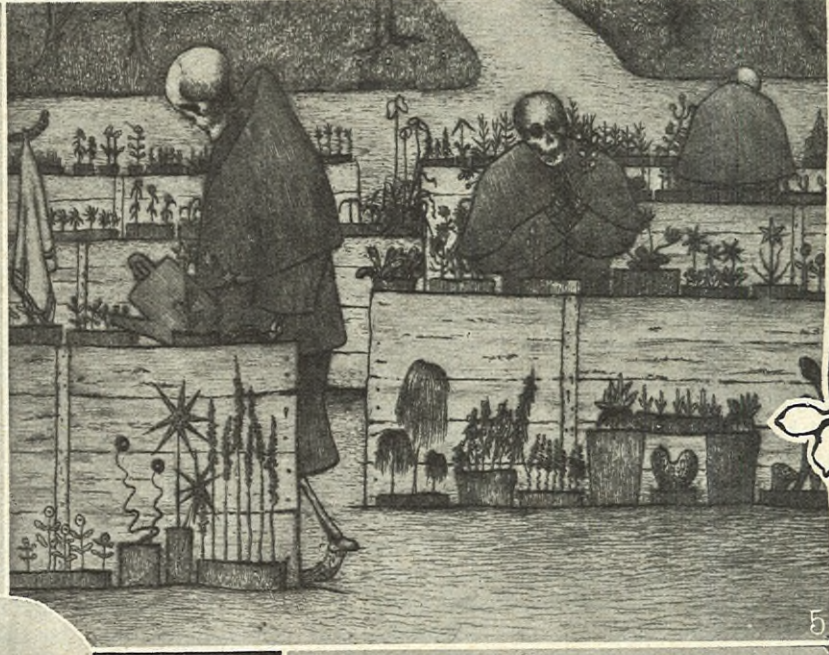

S:T PETRIKYRKAN.

NYA STUDENTHUSET.

Ur Finlands unga konst.

1. V. Malmberg: Grupp. 2. Per Åke Laurén: Vinterbild. 3. J. Haapasalo: Barnet. 4. H. Schjerfbeck: Interiör. 5. H. Simberg: Radering. 6. J.

Rissanen: Allmogekvinna. 7. F. Nylund: Ung romare. 8. E. Wikström: Agricola. 9. B. Nilsson: Ornar. Signe Brander Helsingfors, foto.

Finländska diktare.

En intervju med d:r HOLGER NOHRSTRÖM.

Holger Nohrström.

— SÅ LÅT OSS FÖR en stund låta som om vi i Sverige verkligen ingenting läst af er litteratur i Finland, eller åtminstone som om vi inlejt tycke och inlejt omdöme hade och låt oss genom er, doktor Nohrström, i korthet få veta hvilka af de finländska nutida diktarne, som äro profeter i eget fädernesland!

Doktor Nohrström ler och ser ut som en augur, en ganska ung augur med svart hår som en spanjor och olivfärgad hy. Men bara ett par ögonblicks betänketid, så talar detta orakel och ger svar, så rediga och bestämda som den kunnige och litteraturläskande man Holger Nohrström är.

— Den, som för närvarande intar främsta platsen bland våra lefvande diktare är Mikael Lybeck. Genom den betydelsefulla utveckling han genomlöpt sedan första framträdandet som novellist i början af 1890-talet, representerar han typiskt öfvergången hos oss från 80-talet till nutidens dikt och har sitt starka personliga genombrott i början af 1900-talet. Detta med den tredje, hittills sista diktsamlingen, buren af manlig och stolt försynthet, medan han ungefär samtidigt slår igenom också inom prosan genom romanen Den starkare. I Lybecks tidigare berättelser röjes väl psykologisk vakenhet, men hufvudsaken är dock ännu miljön, situationen. I Den starkare och sedan fram till Tomas Indal (1911), mästerverket hittills, är allt miniatyrmässigt eller fragmentariskt borta och har efterträds af den konstnärliga fasthet och osvikliga konsekvens i ödenas gestaltning, som, ge hans verk dess resning. Tomas Indal, denna femte akt i ett drama, är ett verk af den mest fulländade konstnärliga balans, en människoskildring af sällsynt inre sanning och tragisk innebörd... Och som ni vet har Lybeck också med framgång försökt sig på det dramatiska området. Hans Dynastien Peterberg har nyligen gått briljant i Stockholm och den tidigare Ödian, med dess väfnad af suggestiv romantik och grell realism, ej mindre i Helsingfors.

— Ni har nu nämnt Lybeck som poet, som prosaför och som dramaturg. Tredubbel honnör åt honom! Men eljes torde väl lyrici hos er vara afgjordt dominerande?

— Ja, hittills. Om jag nämner Jac. Ahrenberg och Helena Westermarck, men båda tillhörande en äldre generation, har prosan eljes knapp sedan Tavaststjerna haft mer betydande namn. Enstaka undantag: Pekka Malm med en intressant samtidsskildring mot politisk bakgrund, Brytningstider. Vidare själifsskildring, utmärkt företrädd af John William Nylander och Edvin Christianson, samt folklifsskildring — Alex. Slotte, Oscar Behm.

En liten paus. Så frågaren:

— Nå, och hvad väntar ni er af framtiden?

— Jo, en hel del af några unga, som under sista året börjat gripa sig verket an och genom hvilka vi bl. a. kanske kunna få en aktuell Helsingforsskildring, en motsvarighet till den under senare decennier så betydelsefulla Stockholmsdiktningen i Sveriges moderna novellistik. Runar Schildt gjorde en vacker debut i julis med de också i

Idun

Mikael Lybeck.

Sverige uppmärksammade novellerna Den segrande Eros. Gustav Alm har med Höstdagar och de däri förekommande politiska diskussionerna gifvit ett intressant tidsdokument. Och så ha vi Ture Jansson med spetsiga historietter i en lycklig sammansmältning af journalistik och poesi. Dessa tre bilda en grupp för sig. Men utom dem vill jag af de yngsta nämna Henrik Hildén med tre intresseväckande psykologiska böcker bakom sig, Erik Hornborg med en förträfflig själifsskildring och ett par historiska romaner, samt slutligen vår unga debutant Sigrid Backman, hvars lilla stämningbok, Vindspel, i sin skära, spröda ton för tanken på m:me de Noailles' berömda "Le visage émerveille".

— Er kvinnliga Benjamin, alltså! Och väl bemött af alla. Jag har sett, att också professor Söderhjelm berömt den unga damen. Nu önska vi henne emellertid lycka till, om ni tillåter, för att skynda öfver till poeterna, och hvem skola vi då nämna först?

Auguren ler och yttrar:

— Vid tiden för sekelskiftet grydde plötsligt, efter en tid af relativt stillastående, en ny morgon för Finlands svenska poesi. Inom loppet af få år framträdde Arvid Mörne, Nino Runeberg (Alceste), Jacob Tegengren, Hjalmar Procopé och Bertel Gripenberg, och alla ha de i sin senare alstring infriat förstlingsverkens löften, med undantag möjligen för Alceste, som förlorat sig i en teosofisk spekulation af mindre litterärt intresse.

— Tills vidare är Gripenberg i Sverige mest bekant...

— Ja, han är ju den födde skalden, den benådade formkonstnären, för hvilken versen är det naturliga tungomålet, på samma gång som hans temperament afgjordt är af det passionerade slaget. Sinnesyrans och festrusets, bitterhetens, desperationens och dödens diktare som han är, besjålas hans strofer af ett starkt patos, som dock aldrig slår öfver i tom deklamation. Men ehuru han i sin ytterliga subjektivitet intager en absolut särställning i vår litteratur, kunna vissa beröringspunkter spåras mellan honom och Hjalmar Procopé, nämligen i bägge dessa våra främsta nutida skalders djupt rotade pessimism.

Procopé är grubblaren, som inför livets och dödens mysterium, inför världens jäktande

larm och mänsklighetens — märk, icke blott jagets — lönlösa sträfvan efter lycka sluter sig inom sig själf och klär de gamla, ständigt nya frågorna "hvadan och hvarthän" i diktens skrud. Procopés pessimism med dess rot i hans intellektuella temperament är i vida högre grad bestämd af allmänt mänskliga synpunkter än Gripenbergs med dess personliga desillusion och trotsigt kända quand-même-stämning. Men båda skänka sina känslor en lika äkta och gripande form och bådvas ståndpunkt har samma poetiska värde och berättigande.

— Procopés mognaste och vackraste diktsamling hittills torde väl vara Under stjärnorna (1913)?

— Utan tvifvel. Men det bör nämnas att vi af hans hand bl. a. också äga den roliga, dräpande politiska komedien Fädrens anda, hvilken af lätt förstådda skäl icke kunnat komma till uppförande.

— Nå, ber intervjuaren, säg mig nu också något om Arvid Mörne.

— En inte så alldeles lätt fixerbar litterär fysiologi. Från begynnelsen med dess stämningsspoesi och skärgårdslyrik, under hvilka ett starkt, nästan aggressivt svenskt partiprogram stack fram, dansas han, gripen af brännande sociala rättfärdighetskraft, till kämpe, tendensdiktare, agitator. Så kommer en ny period och åter ny front. Illusioner ha brutit, och i Döda år gör skalden besviken upp med livets och diktens värden. Så visar sig frukten af denna uppgörelse slutligen i den senaste diktsamlingen, Skärgårdens vår (1913), hvilken återför honom till hans ungdoms skärgårdssång med dess varma och lefvande naturkänsla, hvilken framför allt skall bära hans poetiska gärning till eftervärlden. Och lägg märke till, alla dessa kontraster stå icke som litterära experiment, utan få sin förklaring helt ur skaldens idealitet och impulsiva temperament.

— Jämte Mörne äga ni ju i Jacob Tegengren ännu en anmärkningsvärd naturens diktare?

— Ja. Framför allt som skildrare, som målare står han mycket högt. Allt i naturen fångar hans blick, och han skänker sina bilder stor glans och friskhet. Mot de trenne förut nämnda står hans utveckling rent konträr — förande honom fram till trosstark optimism. Se Ny vår (1913).

— Och i den yngsta generationen?

— Som jag ofvan sagt, det synes som om denna generation på nytt skulle vilja bringa prosaformen till heders. Man möter här blott en enda ren lyriker, Joel Rundt, naturpoet likt Tegengren, men i mycket dennes motsats: ordknapp och behärskad i stället, för graciöst böljande och melodiskt behagfull; sträfvan efter stark koncentration, reflekterad till sitt väsen.

— Punkt och slut?

— Det skulle ju sägas helt kort det hela, men om ni vill kan det gärna tagas om tre gånger utförligare!

— Nej, tyvärr. Det är så ondt om plats i vår Idun! Och det är ju en vacker rad namn ni nämnt, en hel lefvande litteratur ni gifvit oss begrepp om, beaktansvärd inte blott i betraktande af den svenska nationalitetens relativt ringa numerär i Finland, utan som värderik insats i och för sig. Jag hoppas man i Sverige bättre än kanske hittills skall tänka på att lägga märke till dem. Jag vet, att man hos er klagat... möjligen inte alldeles utan fog. Men får vi ge er ett råd?

— ?...

— Lifligare samarbete mellan de finländska förlagen och den svenska bokhandeln!

M. Sdt.

Finskt måleri och skulptur.

DE TIDER, DÅ FINSKA KONSTNÄRER studerade i Sverige, äro länge sedan förbi. För Finland som för Sverige är konstmetropolen Paris. Här träffas de båda förr så nära förbundna ländernas konstnärer, föras samman af samma språk, studera i samma akademier, lefva det fruktbringande kamratlif, under intensivt arbete, som blott finnes till i Paris' intelligentia och stimulerande luft, lära känna hvarandras arbete och knyta vänskapsband, som ofta vara lifvet ut, — för att i Norden skiljas åt af Botenhafvet.

En mängd finska konstnärer känna ej Sveriges förnämsta konsgallerier och, som naturligt är, äro de svenskar, hvilka ha någon föreställning om finsk bildande konst, än färre.

De expositioner, som de tvenne senaste åren anordnats i Helsingfors af unga svenskar, och den i sommar stundande Balliska utställningen gifva förhoppningar om ett närmande, som, åtminstone för Finlands vidkommande, vore på det högsta önskvärdt.

Den konst, som kan kallas finsk, är så ung, att landets förste skulptör, Walter Runeberg, ännu lefver och verkar, och ändå äro dess utförfvare så talrika, att också en mycket ytlig öfversikt af de förnämsta bland de yngre konstnärerna är hart när omöjlig att åstadkomma inom det nödtvunget knappa utrymmet.

Namn som Järnefelt, Vesterholm, Gallén, Halonen, äga redan så stort europeiskt rykte, att man kan antaga att också den svenska allmänheten har någon föreställning om deras verk.

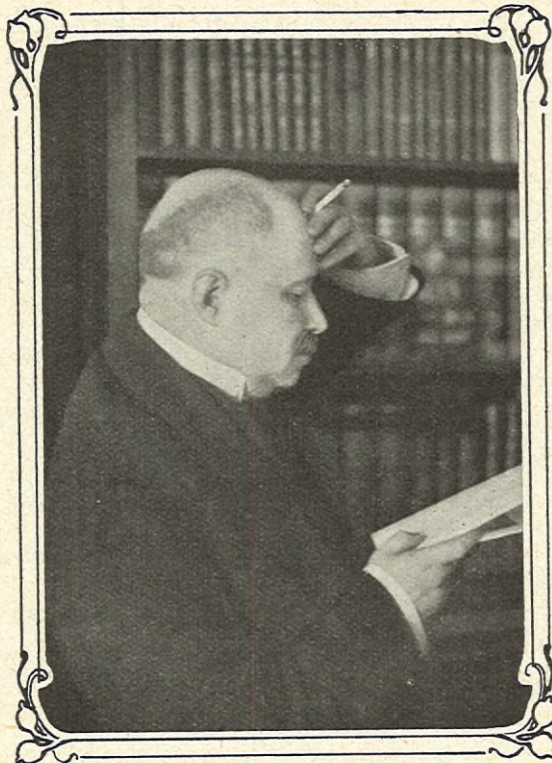
Det konstnärnamn, kring hvilket de unga samlas, och som för dem är det ledande, det första, då finsk konst nämnes, är Magnus Enckell. Men det är mer den själfständiga, intelligente och förnäme konstnären, än personligheten Enckell, som kan betraktas som de ungas ledare. Ty en samlade, varm, entusiasmerande kraft, sådan Edelfelt var, en enande och besjälade makt, som kunde hålla vates irritabile genus inom måleriet samman, liksom Vallgren gör det inom skulpturen, finnes dessvärre icke nu i vårt söndersplittrade land.

Enckell var den förste, som med sin djupt känsliga och fina konst införlifvade de rena färgprinciperna, hvilka inom ett enda år vunnit alla nu lefvande finska konstnärers intresse. Den större måttfullhet och kritiska förmåga, som också de yngsta unga visat inför de moderna teorierna, än som i Sverige skett, (så har Matisse i Finland tills dato ej en enda efterföljare) tror jag mer får tillskrifvas den finska betänksamheten, än anses bero af, att våra finska konstnärer skulle äga större mått af själfständighet.

Verner Thomé är kanske vår störste virtuos på färgkonstens område. Hans vackra stämningsfulla landskap från skären, befolkade med nakna gossar, hvilkas solbelysta, ofta summariskt uppdragna kroppar äga en utomordentlig rörlighet, vittna emellertid om att Thomé också som tecknare äger en öfverlägsen skicklighet.

Den med de tvenne nyssnämnda målarena jämnåriga Hugo Simbergs originella och högst personliga konst kan knappast inrangeras i någon skola. Han tillhör de fantasifulla och ursprungliga artister, hvilkas förståelse för det naiva och humoristiska, för det rörande och oskuldsfulla, utgör det centrala i deras konst. Ivar Arosenius står Simberg som själsfrände ganska nära.

En af de mest mogna och förfinade konst-

Hjalmar Procopé.

Tempelnatt.

TUSENÄRIG MÅNE ANNU SKINER
öfver tusenåriga ruiner
af ett tempel åt en gud, hvars minne
länge, längesen är dött därinne
och hvars namn ej längre någon vet.
Ingen sörjer mera öfver skadan,
men som fordom öfver offerlågan
susar än den gamla, gamla frågan,
vindens hvar och hvadan, hvar och hvadan
genom tempelnattens ödslighet.

Mänskohänder byggde tempelhuset,
mänskohänder reste altarsätet,
mänskodrommar drömde fram ur gruset
guden efter människobelätet.
Tiden vandrat, fäder följts af söner,
glömd och död är guden, inga böner
hviska längre kring hans minnesvård.
Stoff är stoden, skingrad tempelskatten,
kring ruinen susar endast natten,
alla döda gudars kyrkogård.

Sekler vandra öfver tidens brygga,
mänskans händer bygga jämt och bygga
nya tempel åt den gud hon formar
att bestå i ödets alla stormar.
Är han ande eller kött och blod,
är han gruflig eller är han god,
har han bortom stjärnorna sitt säte,
ståds dock är han människans beläte.

Gudar ha sin tid, och den är kort,
medan jämt i ständigt nya strömmar
mänskosläkter födas och gå bort —
hvar? Att söka rätt på sina drömmar.

Men igenom tempellundens trån,
liksom fordom öfver offerlågan,
susar än den gamla, gamla frågan,
vindens hvadan, hvadan och hvarthän.

HJALMAR PROCOPÉ.

närer Norden äger, hvilken jämte Enckell äger de ungas synnerliga beundran och sympati, är Helen Schjerfbeck. Hennes utomordentliga själfkritik och obenägenhet för att exponera äro de enda förklarliga orsakerna till att hennes af djup och personlig känsla fyllda, i så väl färg som linje raffinerade konst ej är lika högt uppskattad af de konstförstående utom som inom Finlands gränser.

Väinö Blomstedt och Vilho Sjöström äro båda lyckliga landskaps- och porträttmålare. Sjöströms naturliga goda färgsinne ger hans bilder deras största charm.

Per-Åke Lauréns originella och djupa konstnärspersonlighet får ett enkelt och vackert uttryck i de egenartade landskap och folkbilder han målar.

Juho Rissanen, den mest urfinske af alla Finlands konstnärer, visar i sina rustika målningar prof på en utomordentlig kraft, originalitet och betydande dekorativ begåfning.

Gabriel Engbergs landskap från Finlands ödemarker och hans i fina färgharmonier stämda idylliska bilder äga folkvisans stämningsintensitet och tjustning.

Antti Favén är en af de ypperligaste porträttmålare i Finland. Hans osvikliga karaktäriseringsförmåga och liffulla teckning fick stort och rättvist erkännande vid senaste finska utställning i Paris. Hans landskap äro rika på stämning, och den humoristiska sätta som flertalet af hans teckningar och genrebilder äga, är uppfriskande.

Bland de yngsta ha Jalmari Ruokokoski och Tyko Sallinen med sina färgklingande expressionistiska bilder väckt både strid och uppmärksamhet. Valle Rosenbergs högt kultiverade färg och utpräglad personliga konst är ägnad att väcka förhoppningar.

Skulpturen i Finland är ännu yngre än måleriet. Man får en liflig föreställning därom då man söker inpassa bildhuggarena under rubrikerna "äldre" och "yngre" och finner, att man till de äldre måste räkna Emil Wikström och Victor Malmberg, 40-åringar! Emil Wikströms verk torde, såsom också Runebergs och Vallgrens, vara så kända, att de i denna sammanträngda konstföversikt ej behöfva nämnas. Victor Malmberg däremot har blott sällan exponerat utom landet, och har som konstnär utvecklat sig långsammare än Wikström. Malmberg är en lika kunnig som samvetsgrann bildhuggare. Hans marmorbehandling är utsökt, hans komposition noga genomtänkt. Med den stora skicklighet han äger, kan man hoppas att han skall gynnsamt utveckla sin talang.

Felix Nylund är en begåfvad och iderik konstnär, som behandlar marmor personligt och vackert. Hans porträtt äro af en skarp karaktäristik och rent skulpturala.

Emil Cedercrutz' djurbilder kunde nästan kallas porträtt, till den grad lyckas han i sina bästa saker gifva djurens individualitet.

Emil Halonen och Johannes Haapasalo äro tvenne unga bildhuggare, hvilka med förkärlek återgifva barn och kvinnekroppar i linjeskön och harmonisk rörelse. Haapasalo har en marmorbild i Konstföreningens galleri, hvilken med sina långa, flytande linjer och i sin ideella uppfattning är ett verkligt poem.

John Munsterhjelm's dekorativa konst lämpar sig ypperligt för samarbete med arkitekturen och Bertel Nilssons präktiga djurkompositioner i sten, porslin och brons, äro till sin uppfattning så skulpturala och visa så mycket sentiment, att man af den ännu helt unge konstnären kan hoppas det bästa.

SIGNE TANDEFELT.

Krigarämnen.

Af SIGRID BACKMAN.

AINOLA HERRGARDS ÄNGAR äro nyss afmejade och ligga öppna för kor, hästar, kalfvar och lekande barn.

Uppe på gårdet sitta två pojkar gestikulerande med armar och ben. Det är gårdens nioårige son Ilmari med sin gäst och kusin, Birger, från grannlandet i väster.

— Ska vi sparka fotboll? föreslår Birger och ser utåt ängen.

— Vi borde vara tre till bollspelet, säger Ilmari och klämmer om bollen.

— Drängens pojke kunde ju komma med, föreslår Birger.

— Han är ute i dag och vallar får på en åker långt härifrån. — — — Jag vet, vi gå att hämta Kolja.

— Kolja! Hvem är det?

— En rysspojke, som om somrarna bor med sin mor och far i en villa alldeles nära sjöstranden. Kom, så springa vi, det är inte långt. Far vill inte, att jag går till den ryska villan, men mor håller af Kolja, och nu behöfva vi ju en tredje man.

Pojkarna klättra lätt öfver gårdet och springa i väg.

I ryska villans prunkande trädgård sitter Kolja vid ett bord och leker. På en stor silfverbricka har han ställt upp tennsoldater, fästningar och batterier. Han laddar just en kanon. Ett litet förljusande dunder dånar öfver silfverbrickan. Soldater i massa ligga slagna. Koljas bruna ögon tindra. Han applåderar och börjar strax ställa upp de fallna tennsoldaterna.

Birger och Ilmari äro redan vid grinden.

— Kolja, ropar Ilmari. — Kolja!

— Kom in i trädgården, ropar Kolja. — Jag kan inte nu lämna mina soldater. Kom in!

Pojkarna springa genom den öppna grinden fram till Kolja, som just bombarderar en fästning. Birgers ögon lysa till vid åsynen af ståten på brickan.

— Här är min kusin Birger från grannlandet. Sådana soldater och kanoner har han fört med sig från sitt land och skänkt mig, säger Ilmari och lyfter upp en tennsoldat.

Kolja ser nyfiket på Birger. De räcka hvarandra handen.

— Men det är inte ryska soldater, säger Kolja.

— Nej, det är svenska, stora, vackra, säger Birger och lyfter på hufvudet.

Ilmari vet inte strax, hvad han skall säga till saken. Han har ju aldrig ägt några finska soldater. Det lär inte finnas sådana. — De äro nog svenska, men de äro mina, jag har fått dem, skyndar han sig att säga.

Ett åskmoln drar just öfver himlen. En tung regndroppe slår omkull en tennsoldat på brickan. Kolja ställer upp den. Men en annan faller, en tredje faller. I ett nu slår ett smattrande regn mot brickan. Soldater falla, fästningar ramla. Kolja skyndar att gömma kanonerna i sina vida byxfickor. Ilmari skrapar ihop soldaterna som till en järnboll mellan sina händer. Birger räddar fästningar och vallar. Pojkarna söka skydd på villans stora glasveranda. — — —

Regnet har upphört. Birger går ut på trappan. Kolja och Ilmari följa efter.

— Det är ännu alltför vått på ängen, bollen blir hal, säger Ilmari.

— Följ med till oss, Kolja, och se på våra soldater, föreslår Birger.

Koljas ögon lysa till. — Då kunna vi ju leka krig, säger han. — Jag tar alla mina soldater med.

Kolja får lof af sin mor att följa med gossarna. Soldater och kanoner packas i en ask. Pojkarna skynda i väg genom trädgården, ut genom grinden.

*

I stora slugan på Ainola gård står fru Katri och skär till vadmalsrockar; en åt sin herre och husbonde, en åt sonen, och ännu en åt systersonen, Birger. Hon mäter ut, märker, ritar, tråcklar. Det är tyst och fridfullt i rummet.

Plötsligt öppnas dörren till förstugan. Gossarne storma in, varma och flämtande.

— Mor, nu ska vi leka krig. Kolja har hela asken full med ryssar och kanoner. Kan vi få bordet nu, mor? Vi behöfva det.

Ilmari ser halft bedjande, halft befallande upp till modern. Modern ler.

— Få vi bordet, säg, mor? Ilmari rullar redan ihop måttbandet.

— Huru är det med edra fötter? Våta äro ni alla tre.

Gossarne se hastigt och obekymradt ned på sina leriga fötter.

— Nå, hur mår Kolja i dag?

— Mycket bra, säger Kolja med en betagande kavaljerisk bugning. Fru Katri ser förljust på Kolja.

— Får jag vika ihop det här, frågar Ilmari och tummar på tyget.

— Vänta, säger fru Katri och börjar plocka ihop nålar, mönster och trådar. — Jag vill inte börja kriga om bordet med er. Ni äro så små.

— Inte är moster så stor heller, vågar Birger påstå.

— Hvad säger du, pojke! Fru Katri tar Birger i örat.

Ilmari hämtar fram lådan med tennsoldaterna. Fru Katri plockar ihop de sista lapparna. Bordet är klart.

— Ni borde inte leka krig, gossar, säger fru Katri och går ut ur rummet.

*

Fästningar placeras, soldater ordnas. Pojkarnes ögon lysa af ifver.

— Hur många soldater har du därborta, frågade Birger.

— Säger inte, svarar Kolja och tar fram en kanon ur byxfickan.

— Han har nog mera än vi, mumlar Ilmari och ser tankfull ut.

— Våra soldater äro större, de falla inte så lätt, hviskar Birger.

— Nu börja vi, ropar Kolja. — Jag skjuter.

En enda liten välriktad kula, som rullar fram på bordet, stjälpes en hel trupp vackra, stolta soldater.

Ilmari ställer hastigt upp soldaterna. Birger aflossar två skott. Men endast fem af Koljas granna soldater falla.

Skott följer på skott. Små kulor knäppa mot fina fästningsmurar.

Birgers och Ilmaris murar ha fallit.

— Jag har vunnit, ropar Kolja. — Jag har vunnit.

— Hade jag blott haft min stora kanon här, skulle du aldrig ha vunnit, säger Birger.

— Men jag vinner alltid, säger Kolja och sträcker ut armarna.

— Ska vi brottas, Kolja, säger Ilmari.

Kolja stiger fram. Han lägger armarna utmanande i kors öfver sitt feta bröst.

Pojkarna brottas. Ett, tu, tre ligger Kolja flämtande med ryggen mot golfvet.

— Du vinner inte alltid, säger Ilmari blodsande röd. — Inte alltid.

Kolja ligger och skyller på sina lacklädersstöflar.

— Hvems är den här? ropar Birger och tar upp en knapp från golfvet. Ilmari känner efter; det är hans viktigaste byxknapp.

I detsamma öppnar fru Katri dörren. Kolja skyndar att resa sig.

— Hvad gör ni, gossar? Man hör ju af er ända till andra ändan af byggningen. Nå, hur gick det med kriget?

— Kolja vann ju nog med sina goda kanoner, säger Ilmari.

— Men Ilmari slängde honom i golfvet som en råtta, tillägger Birger skadeglåd.

Fru Katri går till Kolja och stryker handen ömt öfver hans svarta hår. — Ni ska inte alls leka krig, säger hon. Kolja ser förvånadt upp på henne. — Men jag skall ju bli löjtnant, när jag blir stor, eller general som min far.

Här hjälper inte att tala, tänker fru Katri och vänder sig till Birger. — Nå, hvad skall du bli, när du blir stor?

— Musikant vid armén, svarar Birger och börjar trumma med knytnäfven på bordet.

— Och jag blir soldat, ropar Ilmari. Fru Katri rycker till och ser på sin pojke.

— Det har du inte sagt förut.

— Ja, men nu vet jag, att jag blir soldat.

— Vårt land har ingen egen armé, min gosse. Du kan inte bli soldat, säger fru Katri sakta.

— Ilmari kan ju få komma in i vår armé, säger Kolja hjärtligt.

— Hellre i vår, säger Birger.

Ilmari funderar. — Hvarför ha vi inte en armé liksom andra? Säg, mor? Ha vi inte kanoner och fästningar heller?

— Nej, nej, säger modern tungt. — Tänk inte på sådant.

— Men det är underligt, säger Ilmari. — Vi ha ett eget land, men inga soldater. — —

Men jag vill bli soldat, och jag skall bli soldat. Jag skall spara pengar till bössor och kanoner och fästningar. Torparns Erkki skall också bli soldat och drängens lilla Antti med. Snart bli vi en hel armé.

Fru Katri ser med hemlig beundran på sin son, men hon säger: Ni ska inte leka krig, gossar.

— Nu gå vi ut och spelar fotboll, ropar Birger.

— Ja, det gör vi, säger Kolja och slår igen locket på sin leksaksask.

— Om vi bara hade en armé som andra, mumlar Ilmari och radar hastigt in de blågula tennsoldaterna.

Fru Katri går till skänken. Gossarne få hvar sitt äpple. Kolja och Birger äro redan i förstugan.

— Mor, tror du, att vi få en egen armé tills jag och Erkki och lilla Antti bli stora? frågar Ilmari och går fram till modern.

Fru Katri sätter sig ned i gungstolen, tar hela stora pojken i famnen, kysser hans friska kind och säger sakta: Vi skola vänta och vi kunna ju hoppas. Man kan inte säkert veta, huru världen ser ut, då du och Erkki och lilla Antti äro stora.

Pojken ser fundersam ut. Plötsligt hittar han en karamell i moderns lilla blusficka. Strax ser han gladare ut. — Den här får jag.

—Hvad får jag då, säger modern.

— Ingenting, säger pojken, slår armarna om modern och kysser henne.

— Nu går jag ut och spelar fotboll.

— Ja, det skall du göra, min pojke, ty nu skiner solen på ängen.

Pojken var nu glad igen och sprang ut till leken på ladugårdsängen.

Sigrid Backman.

BÄSTA SNITT.
OMSÖRGSFULLASTE ARBETE.
ERMÄLLAS I DE FLESTA
KAPPAFFÄRER I RIKET.

lägges den med smörbestruket papper. Köttskyn silas, skummas, kokas ihop, afsmakas och serveras som sky, eller ock afredes den. Kalkonen skäres vackert, upplägges på varmt fat, så att den ser hel ut, garneras med salad, persilja och brynt potatis. Serveras med grönsalad.

Stekt, fylld svinhare (f. 6 pers.). 1 kg. svinhare, 1/2 citron, 1/2 msk. salt (8 gr.), 1/2 tsk. hvitpeppar, 1/4 tsk. ingefära, 3 vackra, sylrliga äpplena, 1 hg. katrinplommon, 2 msk. smör (40 gr.), 1/2 lit. vatten, 1 tsk. salt, 1/2 tsk. fast köttextrakt (4 gr.). Beredning: Haren befrias från det mesta fett, torkas med en duk, urvriden i hett vatten, ingnides med citronsaften och kryddorna, väl blandade. — Äpplena skalas, skäras i tunna skivor. Plommonen sköljas väl i ljumt vatten, få ligga 10 min. i hett vatten, inklappas i en duk och urkärmas. — Haren skäres upp längs efter, fylls med äpplena och plommonen samt hopsys. Smöret bryses i en stekgryta, haren lägges i och brynes väl på alla sidor, hvarefter den spådes med vatten tillsatt med köttextrakt och salt. Svinharen får sakta steka med tätt slutet lock, tills den är mör eller omkr. 1 1/2—2 tim., hvarunder den öses öfver omkr. hvar 10:e min. Serveras med brynt potatis och ärter.

Stufvade abborrar (Blå portens) (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. vackra, jämna abborrar, 1 msk. salt (15 gr.), 180 gr. smör, 4 msk. groft hackad persilja, 1 msk. hackad, färsk dill, 2 msk. mjöl (20 gr.), 1 dol. vatten. Beredning: Abborrarna fjällas, tagas ur (rommen tillvaratages), sköljas mycket väl, torkas med fiskhandduk och fenorna klipplas bort. De gnidas in- och utvändigt med saltet och få ligga 1 tim., hvarefter de ånyo torkas. En kastrull belägges med en del af smöret, abborrarna ställas däri tätt intill hvarandra med ryggarne upp och mellan hvarje hvarje lägges resten af smöret, fördelat i flockar, persiljan, dillen och mjölet. Vattnet tillsättes och fisken får sakta koka med tätt tillslutet lock 15—20 min.; under tiden skakas kastrullen då och då, så att fisken ej bränner vid. Den lägges upp på varm karott med alla hufvuden åt en sida, säsen vispas upp, afsmakas och hälls öfver fisken, som garneras med rommen, hvilken kokats i saltadt vatten och skurits i skivor. Serveras med kokt potatis. — Abborrarna kunna äfven skäras i filéer och skinet tages bort (på hufvud, ben och skinn kokas då buljong, som användes till stufningen), de anrättas för öfrigt på samma sätt.

Lammkotletter med maitre-d'hôtel-smör (f. 6 pers.). 12 lammkotletter, 1 msk. salt, 1 tsk. hvitpeppar, 4 msk. smör (80 gr.). Maitre-d'hôtel-smör: 1 liten knippa persilja, 50 gr. smör, 1/2 tsk. citronsaft, 1/4 tsk. hvitpeppar. Beredning: Lammkotletter böra huggas med långa ben och vara omkr. 2 cm. tjocka. De torkas med en duk, urvriden i hett vatten, putsas, bultas på båda sidor och ingnidas med kryddblandningen. De stekas i det brynta smöret 6—8 min. på hvarje sida, upplägges i krams på rundt serveringsfat, och pappersmanschetter trädas på benen. På hvarje kotlett lägges en skifva maitre-d'hôtel-smör, som beredes på följande sätt: persiljan sköljes, inklappas i en duk, rensas, hackas fint och vrides hårdt i en duk, hvarefter den blandas väl med smöret, citronsaften och pepparn. Smöret formas i en fuktig duk till en rulle af ett fingers tjocklek och får ligga i duken, som lägges på is eller på kallt ställe, tills det är hårdt. — Kotletterna serveras med stekt potatis som frukosträtt.

Ugnstekta lax (f. 12 pers.). 1 lax på 1 3/4—2 kg., 1 1/2 msk. salt (23 gr.), 1/2 tsk. hvitpeppar. Till panering: 1 ägg, 3 msk. stötta skorpor. Till stekning: 1 hg. smör. Beredning: Laxen fjällas, rensas utan att uppskåras för mycket och tvättas med en duk, doppad i kallt vatten, samt torkas. Den skäras på båda sidor med 2 cm. mellan hvarje skära, ingnides med kryddorna och får ligga på kallt ställe ett par tim. Den torkas därefter ånyo, penslas med det uppvispade ägget och beströms med fint stötta skorpor. En långpanna smörjes med kallt smör på så stor fläck som fisken upptar, laxen lägges i med ryggen upp och sidorna utvikta och får steka i god ugnsvärme 35—45 min. under det den ofta öses öfver med smöret. Läggas upp på varmt fiskfat, garneras med persilja, räfflade citronskivor och kraftstjärtar, om så önskas. Serveras med Colbert-sås och potatis. Colbert-sås (f. 12 pers.). 240 gr. maitre-d'hôtel-smör, 1 tsk. hackade dragonblad, 1 dol. ljus köttsky. Beredning: Maitre-d'hôtel-smöret blandas med finhackad dragon. Köttskyn kokas upp och tillsättes i smöret, litet i sänder, under jämn röring. Säsen får ej koka, afsmakas och serveras till stekt lax.

Gräddkaka (f. 6 pers.). 6 söt- och 3 bittermandlar all. 1/4 tsk. finrifvet citronskal, 4 ägg, 4 msk. socker (60 gr.), 4 dol. tjock, söt eller sur gräde, 50 gr. torrt hvetemjöl. Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor. Beredning: Mandeln skällas och

AB NORDISKA KOMPANIET
STOCKHOLM

GRATIS
LEVERA VI ICKE NÅGRA VAROR MEN OM NI AF EN ELLER ANNAN ANLEDNING ICKE SKULLE BEHÖVA NOJD MED DE ARTIKLAR NI RESERVAT FRÅN OSS. SÅ ANHALLA VI VANLIGEN ATT NI TORDE RETURNERA DEM PÅ VÅR BEKOSTNAD FÖR ERHÅLLANDE AF ANDRA VAROR ELLER EDDA PENGAR ÅTER. (ANG. BEHANDLING AF RETURVAROR SE KATALOGENS SIDA 1)

A.-B. NORDISKA KOMPANIET
KUNGL. HÖFLEV.
STOCKHOLM.

Vår-
Katalogen
är utkommen.
Sändes på begäran gratis och franko.
A.-B. NORDISKA
KOMPANIET,
Kungl. Hoflev.
STOCKHOLM.

Kvartalsprenumeranter!
Försumma icke att genast förnya prenumerationen å
IDUN!

Fort och lätt
uppnås ett glänsande resultat om man putsar kökskärl, messingsluckor m. m. med
Gahns Splendid
i flaskor å 25 och 50 öre.

KÖKSALMANACK
Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.
FORSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 5—11 APRIL 1914.

SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; fransk biffstek med maitre-d'hôtel-smör; mjölk; kaffe eller te med hafrekäx. Middag: Afredd buljong med jordärtskockor; gädda å la Homburg med champinjonsås och pressad potatis; kalkon stekt i ugn med grönsalad; glasspudding.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppvärmd kalkon (rester från söndag) med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Gratin på buljongskött; rabarbersoppa med skorpor.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; glödstekt sill med potatis, ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Stekt, fylld svinhare med brynt potatis och ärter. Semlor med mjölk.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; kall svinhare med potatisbullar och lingon; mjölk; kaffe eller te. Middag: Pensionatpuré med stekt bröd; stufvade abborrar med potatis.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; fiskstufning i smäckor; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärtpuré med stekt bröd; köttpudding med makaroner.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; gratin på sill; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärtpuré med stekt bröd; köttpudding med makaroner.

RECEPT:
Afredd buljong med jordärtskockor (f. 6 pers.). 1 lit. jordärtskockor, 1/2 lit. vatten, 1 tsk. salt, 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), spadet af jordärtskockorna, 1 lit. efterbuljong, 2—3 ägggular, salt, hvitpeppar. Beredning: Jordärtskockorna sköljas väl och skrapas, helst under rinnande vatten. De formas runda och läggs i ättikblandadt vatten (1 msk. ättika, 1 lit. vatten) för att ej bli mörka. Efter 1 tim. påsätts de i kokande, saltadt vatten och få koka tills de äro mjuka, då de läggas i soppskålen; spadet, som bör utgöra 1/2 lit., tillvaratages. Smör och mjöl fräsas 2 min., den kokande buljongen och jordärtskockospadet spådes på, under rörning, och får koka 5 min. Äggulorna slås upp och vispas i buljongen, som därefter afsmakas med kryddorna och slås öfver jordärtskockorna i soppskålen. Serveras med ostkrutong.

Kalkon stekt i ugn (f. 10—12 pers.). 1 kalkontupp på omkr. 5 kg., 1 msk. salt (15 gr.), 1/4 tsk. hvitpeppar, 1 1/2 hg. späck, 1 skifva, 3 msk. smör (60 gr.), 1 lit. buljong. Beredning: Kalkonen plockas genast den är slaktad och får därefter hänga några dagar, så att köttet blir mör. Den urtages, sköljes, torkas med en duk, gnides in- och utvändigt med en blandning af salt och peppar, uppsättes, och bröstet belägges med en stor späckskifva, som fastbindes med fint segelgarn. En långpanna smörjes med smör på så stor fläck fågeln upptar, fågeln lägges därpå med bröstet upp, kråset lägges och hälften af buljongen spådes på. Kalkonen insättes i varm ugn och får steka, tills den är mör, eller omkr. 2—3 tim., hvarunder den öses öfver omkr. hvar 10:e min. och spådes när så behöfves. Blir fågeln för brun, be-

BÄST ÄR
EKSTRÖMS JÄSTMJÖL
ÖREBRO KEMTEKN. FABRIK.

A. C. SVENSSONS
KNÄCKEBRÖDSBAGERI
GÖTEBORG
Äkta Göteborgs
Knäckebröd.
Hygienkontrollant:
Dr G. Hjort
af Ornäs.
Tel.: 11 & 929.

Till en **STOR** kopp
tag 1 tesked = högst 5 gram
Van Houten's Cacao
Tag lika mycket annan cacao.
Jämför därefter!
Genom att icke använda gräde eller mjölk till cacao, utan, som å många håll föredrages o-h anses hälsosammast, tillreda drycken **enbart** med vatten och socker framträder skillnaden i ännu högre grad.

Obs!
VARUMÄRKET
"FYRTORNETS"
Svenska
Sardiner i finaste
Olivolja och Tomatsås
för Smörgåsbordet.

HUSMÖDRAR!
BEGÅR SVENSK
MACCARONI
HÖGSTA NÄRINGSVÄRDE
Mellin's Food
är bästa kraftnärning för svaga, klena barn i alla åldrar. Förordas af läkare. Köpes i apotek, speceri- & drogaffärer.

HULTMANS RENA CACAO
pr hg 45 öre
ENGELSKA MAGASINETS
OTTOMANER. Största special-tillverkning. Högsta kvalite! Låga, bestämda priser. Illustrerad katalog franko. Drottninggatan 31, Stockholm.

T-O-F-T-S
Ovillkorligen bästa té, som erbj. i detta pris. 1/2 kg. 2.25, 1/4 kg. 1.15. Förp. i vack. läcker. bleckkarn. Frakt o. postafn. fr. 2t. 4st. 1/2 kg. 0.60 fr. Percy F. Luck & Co H A B., Sthlm.

Köp
Schweizer's Siden
Begär profiler med parisermodeplanscher på våra vår- och sommarnyheter i svart, vitt och kulört för rober och blusar: **Crépon, Imprimes, Duchesse, Chinés, Crêpe de Chine, Schweizer Mousseline** från 95 öre metern.
Vi sälja endast garameradt solida siden-tyger direkt till privatpersoner portofritt och redan förtulladt till bostaden.
Schweizer & Co., Luzern S 3 (Schweiz)
Kungl. Hoflev.

F. PAUL'S
AZYMOL-STIMULUS
IDEALHÄRVATTNET FÖR DAMER

Vantar & Strumpor

Lejon MÅRKET!

FÖRSÄLJAS
I ALLA VÄLSORTERADE
SYBEHÖRS-MANUFAKTUR-
& KORTVARUAFFÄRER

drives genom mandelkvarn. Äggulorna röras med sockret 20 min. Grädden vispas till hårdt skum och nedrörs i äggmassan tillika med mandeln och mjölet, som bör vara siktadt. Sist nedskäras de till hårdt skum slagna äggvitorna. Massan slås i smord och brödbestörd form och gräddas i ordinar ugnsvärme omkr. 3/4 tim. Serveras genast med sylt.

NERVOGEN

NAMNET LAGLIGEN SKYDDAD

Nervstärkande. - Blodbildande. Aftigtgivande. - Välsmakande.
250 gram: 3 kronor.
Förordas af läkare, fås på apotek och i kemikalieaffärer. Tillverkas å Apoteket Ejern, Göteborg.
Till platser, där inga återförsäljare finnas, sändes Nervogen fraktfritt direkt till förbrukaren.

Karlskoga Praktiska läroverk för kvinnor

— Sommarkursen — skola för utbildande av praktiskt dugande kvinnor, börjar 15 maj. Skola för Allmänbildning, Husmodersskola m. fl. Erhållit 1:a pris med diplom för guldmedalj i vävnad, sömnad o. konstslöjd m. fl. Slöjdläroverks utbildas. Goda platser erhållas. För män börjar 1 nov. 5,350 elever besökt skolorna. Prospekt mot dubbel porto.
Adr.: Karlskoga.
JOH. LINDHOLM.

Vid val

af tvätt-tvål tvekar man icke numera, ty Diamant-tvålen öfverträffar all annan, och dessutom är den **svensk**. Happachs Såpfabriks A.-B., Malmö. Filial i Stockholm.

FRÅGOR

ENEVAR läsare af Idun äger rätt att å denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till desvarande af läsekretsen. Dock förbehåller sig redaktionen oinskränkt befogenhet att utse de frågor, hvilka anses sakna mera allmänt intresse. Hvarje publicerad fråga kommer att besvaras, och utbetalas för det bästa svaret å någon af här nedan införda frågor, som insändes till redaktionen senast 6 dagar efter detta nummers dato, ett pris af 10 kronor.

Nr 77. Hvar skall man vända sig för att få fatt på väfmönster i rödlakan till kuddar, mattor o. d. Måste man kanske köpa dem från någon väfskola och hur dyra i så fall. Ville gärna att det skulle vara färglagda mönster. W. W.

Nr 78. Kan någon gifva mig namnet på någon billig men god roman på engelska. W. W.

Nr 79. Iva unga damer önska utbildning till filmsskådespelerskor och vore tacksamma om någon af Iduns läsare kunde gifva nämnda upplysningar om hvilka fördringar som ställas på en blifvande filmsskådespelerska. Ha aldrig haft engagemang vid teatern eller genomgått elevskola och undrar om något af detta fördras? 22-åringar.

Nr 80. Finska, som i sommar tänkt genomgå kurs i talteknik i Sverige frågar härmed till hvem man skall vända sig för att erhålla upplysningar om skickliga lärare samt hvar och till hvilket pris sådan undervisning kunde erhållas? —r—n.

Nr 81. Ämnar låta göra en möbel i mahogny för salong, men hvar skall jag få någon vacker modell. Vore så tacksam för ett godt råd härutinnan. B—.

Nr 82. Vore tacksam om någon »Förståsigpåare» ville ge mig upplysning om någon lättläst bok i astronomi och världshistoria som kunde fångla intresset hos personer, som ej förut studerat i dessa ämnen. M. P.

Nr 83. Vore mycket tacksam för upplysning hvarest man kan få lämna gamla utslitna sidenblusar, taftunderkjolar o. s. v. för att i utbyte få

antingen pengar eller nytt siden. Något sidenväveri skall väl taga emot sådant, men hvilket? Odalisk.

Nr 84. Anhålls om uppgift och adress till olika lotterier, dit konsthandverkare kunde sända saker i ädelmetall.

Nr 85. Min snälle man har genom dessa politiska strider blifvit alldeles förändrad, han hvarken äter eller sover och har magrat cirka 5 kg. sedan bondedagsdagen, är borta på politiska möten jämt och försummar sin familj, samt dessvärre äfven sin tjänst. Kan några åtgärder från min sida vidtagas för att få honom att återgå till sitt förra lugna sansade sätt, såväl i hemmet som utom detsamma? Bekymrad maka.

Nr 86. Kan någon af Iduns läsare ge anvisning på stad eller stationssamhälle i mellersta Sverige, vid vatten och järnväg, där äldre oberoende dam kan hyra solig våning om 2 rum och kök med nutida bekvämligheter och ett land att gräfvä uti. Blomstervän.

Nr 87. Vore tacksam att få veta hvad man skall göra åt »torra» ögon. Det är mycket plågsamt. Håller ideligen på med att badda vatten på, utan att det gör någon nytta. Brukar bli bättre bortåt kvällen. »Sjuttonåring».

Nr 88. Tacksam få veta hvar jag kan få lära hårarbeten samt färgning af löst hår? »Intresserad».

Nr 89. Vore tacksam om någon ville upplysa mig om det finnes någon bra sjukkasse, som ej är allt för dyrbar, och där man kan vid event. behof få åtminstone 3 kr. om dagen. Själförsörjande kvinna.

Nr 90. Jag äger en gammal, mycket vacker matta i blommönster, sydd af s. k. »sefingarna». Men de ursprungligen mycket vackra färgerna äro mycket urblekta. Finnes något sätt att återställa färgerna eller någon kemisk tvättanstalt dit den kan sändas för detta ändamål. Läsare av Idun.

Nr 91. Har jämte en syster tänkt tillbringa april månad i Venedig. Som ingen af oss varit i Italien förr, skulle vi vara mycket tacksamma för några upplysningar. Hur ställer sig priset i Italien i allmänhet? Är det svårt att få någon lämplig inackordering i Venedig eller dess närhet, dock helst vid Lido? Att ta inackordering endast efter annons, har jag hört ej ska vara tillrädligt till Italien. Mycket tacksam för svar vore 30-åring.

Nr 92. Två flickor, boende i Stockholm, som på en 14 dagar tänkte besöka någon vacker plats i Dalarna till sommaren undra hvad en dylik resa bör beräknas kosta. Helst å plats där man kan njuta af vacker natur och hvila. Inger o. Greta.

Nr 93. Kan någon af Iduns läsare rekommendera någon treflig, enkel badort i England nära London. Eller någon turistbok där sådana äro upptagna. Nygifta.

Nr 94. Ville någon af Iduns läsare gifva en ung flicka något råd huru hon bäst och trefligast skulle ordna sitt bröllop. Hade tänkt att hafva det i hemmet på förmiddagen, och undras om något vin då bjudes efter vigseln, eller om lunch genast skall serveras och hvad rätter som bäst passa därtill. Oerfaren.

Nr 95. Hvad kan man göra för att få en öfverfettad hårbotten torr? Jag har tunt och kort hår, men det är yvigt och krusigt och verkar stort — så länge det är nytvättadt och torrt. Men det dröjer ej mera än högst 3 å 4 dagar efter tvättningen förrän det är som genomdränkt af fett och jag ser ut som en våt katt. Om någon vill och kan säga mig ett oskadligt medel härför vore ingen tacksammare än Ful flicka.

Nr 96. Kan någon upplysa angående något effektivt sätt att rengöra bonade golf? Nr 97. Skulle någon vilja gifva undertecknad ett vänligt råd. Vi äro bosatta på landet, där min man är en liten löntagare. För att kunna bereda våra båda gossar elementarutbildning, måste äfven jag bidraga med någon liten förtjänst, så att jag med barnen kunde få vistas i stad. Har lust och fallenhet för matlagning, har därför tänkt utbilda mig till kokfru. Är det lönande? Har man utsikt till mycket arbete i t. ex. Stockholm? Men nu är frågan, hvar skall man utbilda sig för att bli skicklig i yrket? Huru lång tid behöfver man? Har släkt i Stockholm, där jag fritt får uppehålla mig under tiden. Tacksam för goda råd är en 38-årig moder.

Nr 98. Undertecknad, som varit vittne till ett grymt djurplågeri å ett slaktdjur, ber härmed Iduns läsare om råd hur man lämpligast skulle kunna skaffa djurplågaren i fråga rättvis näpset och i någon mån hindra honom från att fortsätta sin grymhet. Många manliga vittnen finnas, men säkert ingen som dristar sig att anmäla saken. F. F.

Nr 99. Huru skall jag bäst kunna värda mina händer när jag ensam får sköta hushållet? Har sett annonseras om hushållshandskar, men vet ej om dessa äro bra för händerna. Ung nygift fru.

Lättast att intaga af stora och barn är Apoteket Vasens Laxermarmelad, med anledning af dess behagliga smak. Pris 1 kr. pr ask På alla apotek

Broderier Lucerna

direkt från Schweiz, porto- och tullfritt till bostaden.

Klädningar från Kr. 8.65
Blusar från Kr. 2.95
Barnklädningar från Kr. 4.35

Bästa Schweizer-Broderier på Batist, Voal, Crêpon, Linne och de modernaste sidentyger. Begär vår nya katalog 10 med broderade prover. Våra broderiartiklar äro endast afpassade, men leverera vi tillskrifningsmönster i alla storlekar efter beställning.

Schweizer & Co. Luzern, Schweiz

Pensionsförsäkring.

Allmänna Enke- och Pupillkassan i Sverige

meddelar försäkring för pensioner till efterlevande änkor och barn. Inträde är öppet för hvarje svensk undersåte, som med afseende å hälso- tillstånd prövas antaglig och icke uppnått 60 års ålder. Pension kan betingas från 100 till 1,500 kronor. Insats en gång för alla kontant eller delvis genom lovens eller öck årliga premier. All vinst tillfaller de försäkrade i form af årlig tillväxt af pensionen under den persons lifstid som betingat pensionen. Pensionstillväxten utgår f. n. med 4.5 procent för år å det betingade pensionsbeloppet. Prospekt portofritt. Adress: Storkyrkobrinken 11, Stockholm.

«Sättet gör intet till saken», sade Alexander den store.

Men kan det vara behagligt att äta tabletter, som knådat ihop af smutsiga händer?

Lazarol Bröst-Tabletten, som både till sammansättning och verkan helt och hållet skiljer sig från andra tabletter, tillverkas efter fullständigt ny metod, så att den icke kommer i beröring med de arbetandes händer. Hufvudbeständsdelarna utgöra kristallsocker och maltextrakt, tillsatt med slemlösande och desinficerande ämnen. Säljes öfverallt å 30 öre pr ask.

D. B. C. Flytande Putskräm

Profva den och Ni använder aldrig någon annan. Fås öfverallt. Fabrikanter: Dorch, Bäcksin & Cos A.-B. GÖTEBORG.

Axa kvinnliga yrkesserie. N:o 6.

Husjungfrun fått på sin lott att bestyra Mångfald af sysslor och det med besked —

Äfven om stilig hon är som en myra, Knappast för dagen hon all hinner med. Nu för att hälsa och krafter befästa, Hvar finnes medel? Jo svaret vi ha: Axa hafregrynsgröt är det bästa —. Därpå man stärkes, blir pigg och mår bra.

Köp Axa hafregryn i original-paketer. Då har Ni garantli för att få god färsk vara.

Ett 1/2-kg. paket å 55 öre räcker till cirka 30 portioner Axa-gröt.

DJURSHOLM

Sveriges äldsta och bäst ordnade villasamhälle. Samskola med dimmissionsrätt. Kommunkatt ca hälften mot i Stockholm.

DJURSHOLMS AKTIEBOLAG, DJURSHOLM.

Régliste Florent

är erkändt världens bästa och mest välsmakande lösande medel vid hosta, heshet och katarr. Säljes öfverallt, profaskar å 40, 35 och 30 öre exped. af

A.-B. S. J. Norman, Stockholm.

Prenumerera på Idun!

Allt ifrån ditt första framnående har Florodol-tvålen rent en är från är o-had popularitet och detta tack vare sin absoluta renhet och sina utsökta ingredenser, som gör att Florodol-tvålen intager en ställning framför alla andra tvål-tvålar.

GAS-SPIS

I HVARJE KÖK

Det bästa läkemedlet är

NISSENS

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Doktor J. Arvedsons kurs Sjukgymnastik, Massage o. Pedagogisk Gymnastik,

medför enl. kongl. maj:ts medgifvande samma komp. o. rättigheter som en kurs vid Gymn. Central-Institutet.

Kursen 2-årig, börjar den 15 sept. Prospekt på begäran gen. Dr J. Arvedson, adr. Odengat. 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen

aflygges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 14 sept. Prospekt gen. kapten J. Thulin, LUND.

Göteborgs Gymnastiska Institut,

Göteborgs Arkader, Göteborg, längsta o. fullständiga specialkurs i **Sjukgymnastik o. Massage.**

Begär prospekt!

Med. Dr E. Kleens

(ett-åriga) kurs i **Massage och Sjukgymnastik** (för damer) börjar den 1 okt. kl. 10 f. m. Nr 37 **Mästersamuelsgatan, 2 tr. upp.** Prospekt begäres städes under adress **Engelbrektsgratan 43 B, II.**

Mélanogène,

Diquemare — färgar hår, skägg och ögonbryn — håller färgen i månader. Pris kr. 4,50. Försändes diskret.

Franska Parfymmagasinet,

Hoflev., 21 Drottninggatan 21, Sthlm.

ROYAL WINDSOR

Det berömda härstärkande vattnet.

Gifver grått hår dess ursprungliga färg. Borttager mjäll. Hindrar håret att falla af. Märket grund 1879. Beg. end. fl. m-d o den: **Royal Windsor Perfectione.** En alltfjämt stig. försäljn. samt 30 års succés gar. Royal Windsors verkan. Pris kr 5.- + porto. Nederlag: **Franska Parfymmagasinet,** Hoflev., 21 Drottninggat. 21, Sthlm.

Förnämsta medel att skydda huden och bevara hyns friskhet är

Oatine-Crème

— en kraftig, snöhvitt naturprodukt af ren hafre. Äkta Oatine-Crème i hvit burk med grönt lock från The Oatine Co., London, säljes efter tullförhöjningen till 1,50 o. 3 kr. per burk. Oatine-Crème, -Tväål, -Puder o. -Balsam finnas öfverallt samt hos A. W. Nörding, Biblioteksgatan 11, Birgerjarlsгат. 16 o. Drottninggatan 63, Stockholm.

Till husapoteket

bör höra en flaska

Ramin

i egenskap af salicylsyrepreparat med högsta resorberingsförmåga, vår tids verksamaste och bästa medel mot

Reumatism.

Rekommenderas af många läkare.

Till salu hos: A.-B. Hygiea, Karlavägen 2, Vestermarks församling, i Apotek och Kemikalieaffärer.

EAU DE QUININE

KRONAN AF ALLA HÄRVATTEN

ED. PINAUD

18. PLACE VENDÔME PARIS

Bevarar o. stärker härväxten.

FÅS ÖFVERALLT **ED. PINAUD**

Strängnäs Hushållsskola.

Vår- och sommarkurser: 1 april—30 maj samt 3 juni—12 augusti. Undervisning i enkel och fin matlagning, bakning, konservering, syltning, dukning m. m. samt sömnad. Prospekt och referenser genom Fru M. Braune, Strängnäs, allm. tel. 98.

Vid Seminariet för utbildande af sinnesslödarinnor

bli 4 elevplatser lediga 1 sept. Kursen är två-årig och avgiftsfri. Ansökningar åtföljda av präst- och läkarbetyg samt skolbetyg (endast folkskolebildning berättigar ej till inträde), insändas före 15 maj till föreståndarinnan, adress Slagsta, Fitrija.

Ett komfortabelt inredt badrum och kök ökar hemmets trefnad.

De nyaste, modernaste och i sanitärt hänseende mest fulländade installationsartiklar såsom: Badkar, Badugnar, Badbatterier, Duschapparater, Tvättställ, Vaskar, Slasktrattar, Vattenklosetter, Pissoirer etc., samt Vägglattor af porslin och emaljerad zinkplåt erhållas från oss genom alla entreprenörfirmor.

A.-B. Wilh. Sonesson & Co., Malmö.

Afdelningskontor: Stockholm, Göteborg, Köpenhamn.

PÅ DEN GIFTA KVINNAN hvilar i icke ringa mån ansvaret för om försäkring af mannens lif kommer till stånd eller ej. Hon blir ofta mannens rådgivare i denna angelägenhet, och på henne ankommer det i många fall att så ställa husets ekonomi, att medel ej saknas till försäkringspremien. Mången änka med oförsörjda barn beklagar bittert, att hon ej medan tid var understödde mannens sträfvan att genom en försäkring skydda de sinas framtid.

Betänk att

Lifförsäkrings Aktiebolaget Nordstjernans

UPPFÖSTRINGSFÖRSÄKRING

garanterar erforderligt kapital för barnens uppfostran.

Floras X-Tväål för händerna.

Avlägsnar snabbt och grundligt all smuts även den grövsta och mest ingrodda.

FLORAS X-TVÅL

Hvarje husmoder bör för eget och tjänarinnornas bruk hafva en **FLORAS X-TVÅL** i köket. Hygien och trefnad kräva **rena händer.** **FLORAS X-TVÅL** är speciellt afsedd att tillgodose detta kraf.

Gör X-tvålens bekantskap! Dess verkan är lika mild och välgörande som effektiv och grundlig. Pris 20 öre.

Senaste Korsett-Nyhet. Primadonna-Korsetten.

(S. k. Tango-Korsett).

Denna korsett är afpassad för alla figurer och gifver kroppen oaktadt korsettens långa form, stor böjlighet och modernt snitt.

Korsetten är försedd med rostfria aluminiumfjäder och planschetter och kan således lätt tvättas.

Primadonna a. Blommig brokad i matt guldfärg Kr. 8.50 Extra lång modell.

Primadonna b. Extra prima batist, ljusblå Kr. 7.— Extra lång modell.

Primadonna c. Prima batist, hvit Kr. 5.75 Ordinar lång modell.

Primadonna d. Prima satin, guldfärgad Kr. 3.50 Ordinar lång modell. Storlekar 56—80.

Till landsorten pr postförskott + porto.

Vår illustrerade prisurant, inne ållande 34 olika korsetter, sändes gratis och franko.

Kyrkogatan 32, GÖTEBORG. A. Jönsson & Co.

Joh. Lundström & Co. A.-B.

Kungl. Hofleverantör.

PRIMA ANTRACIT

Hushållskol - Cokes - Briketter

Begär vid telefonering å Riks och Allm. **endast "Lundströms".**

NYHET!

Från i dag är utkommet i allmänna handeln

"YOG" Yoghurt- "YOG" Margarin,

som tillverkas i 2 kvaliteer, en vegetabilisk och en animalisk.

Detta margarin innehåller de i Yoghurten verksamma bakterier. Deras hälsosamma inflytande på organismen är i vår tid tillräckligt bekant genom de rekommendationer, särskilt av Yoghurtmjölk (Bulgarisk), som äro framkomna från åtskilliga auktoriteter. Att man kan få en dessa livskraftiga och för organismen så sunda bakterier i en daglig behovsartikel som margarin, må man därför anse vara af stor betydelse. Alla kunna på detta sätt, utan besvär och extra penningutlägg, ständigt tillföra sig dessa i och med den dagliga kosten.

Därtill kommer också att det av oss komponerade Yoghurt-margarinet har en frisk, syrlig smak, som gör margarinet mycket tilldragande.

Vårt Yoghurt-reparat står under ständig kontroll af vår egen kemiker och bakteriolog. Yoghurt-margarin tillverkas endast av oss.

Begär det hos Eder handlande!

AGRA MARGARINFABRIK, STOCKHOLM.

Linnesömnadskurser

på längre o. kortare tid. Begränsat antal elever. Prakt metod utan träckling. Varje delt. disp. en svmaskin. Även sömnad av barnkläder.

Göteborgs Nya Husmodersskola, Södra Allégat. 2 A. Rikst. 106 24.

Ny Våfbok n:o I, 3:dje tusendet, innehåller ett 60-tal afbildningar med beskrifningar å protver från Sigrd Palmgrens Våfskola, Norrköping och Elin Johanssons Våfskola, Linköping. Redigerad af Gerda Björck. elementär teoretisk vägledning med praktisk tillämpning i

Ny Våfbok n:o II, kolor. planscher, utarbetad af Gerda Björck, adr. Linköping. Priset å hvarje bok är 3 kr. Försäljningen sker genom bokhandeln, utgifvarne eller Lithografiska Bolaget Linköping. Vid köp af 10 exemplar erhålles rabatt.

Skönhet. Tillförlitligt medel mot grumlig hy, bölder, finnar, eksem. Många int. af ansända o. trovärd pers. 40-årigt eksem botadt 3 kr. sats. Diskret. Fru Ina Göthe, Falun.

Besvärande hårväxt

borttages bäst genom

Macmillan & Arthurs

Före Efter

EPILOTOIRE.

Depôt hos A. W. NORDING, Sthlm. Biblioteksg. 11, Birgerjarlsгат. 16, Drottningg. 63.

Crème de Cholepalmine,

utmärkt antiseptiskt hudmedel,

säljes i tuber å 30 öre hos Herrar Speceri-, Färg- och Parfymhandlande m. fl. samt å Apoteken.

Prenumerera på Idun!

Förlofvade flickor.

Hemgifter ombesörjes, såväl linne som sängkläder. Svar till »Billiga priser», p. r. Trelleborg.

Ny tvättmetod. Med Castoriatväål erhålles snöhvitt tvätt utan borstning eller guidning. Absolut fri från skadliga ämnen. 4 tvålar för kr. 1:30. Kölnerlagret, 24 Smålandsgatan, Stockholm. Prospekt franko.

Ferrin

Fås på apoteken.

Bästa järnmedel

utmärkt styrkande. Apoteket Lejonet, Malmö.

Specialaffär för SCHWEIZER-BRODYM, SPETSAR, VÄFNADER m. m. Bikt pröfsortiment till landsorten.

Broderi-Affären,

9 Kommandörsgatan 9.

SKÅNSKA HANDELSBANKEN.

Fonder 20,900,000 kronor.

Stockholmskontor: Arsenalsгат. 9.

Filialer: { Södermalmstorg 8. Sturegatan 32.

Deposition Kapitalräkning Sparkasseräkning } 4%
Fondafdelning. Kassafack

Idun utgifves denna vecka i A och B.

LINDT & SPRÜNGLI

LINDT-CHOKLADERNA

MÄRKE: ROD. LINDT FILS

FINASTE SCHWEIZERMÄRKE

